

ESTraveller

Eesti reisiajakiri • 3/2013 • juuni-juuli • hind 3 € • ilmub 6 korda aastas

EESTIS ja
naabrite juures

– reisime aeglaselt, alustame Muhust



9 771736 002002

ISSN 1736-0021

MUHU pole Saaremaa **SUVEÜRITUSED** lugejale soodsamad **KOCHI**
AITADE pruulikoda **LÄÄNEMERE SAARED** käeulatuses **TURU**
ja **NAANTALI** Soomes **ÜÜRISUVILA** Saaremaal **VILJANDI** kohvikud
PETERBURI kirikud **KURAMAAL** rattaretkel **VIINISTU** restoran

Enam paremaks minna

Anname nüüd Audi A6 ja Audi A6 Avant mudelitega kingitusena kaasa **13 465 eurot** maksva lisavarustuspaketi. Nii saad rikkaliku lisavarustusega auto kätte vaid baashinnaga.

Paketti kuuluvad:

- ▶ MMI® navigatsioon "Plus" 8" ekraaniga
- ▶ Kõlarisüsteem – „Audi Sound System“
- ▶ Esilaternad "Xenon plus", sh LED-tagatuled ja esilaternate pesuseade
- ▶ Komfortkliimaseade "Deluxe" nelja-tsooniga
- ▶ Istmepolster - nahk "Milano"
- ▶ Parkimisabi "Plus" auto esi- ja tagaosas
- ▶ Juhi infosüsteem 7-tollise värvidispleiga
- ▶ Elektrilise soojendusega esiistmed koos nimmetoe elektrilise reguleerimisega
- ▶ Tagaistme seljatugi allaklapitav
- ▶ Meedialiides – „Audi music interface“
- ▶ Püsikiirusehoidja – „Cruise control“
- ▶ Valgustuspakett „Ambient lighting“
- ▶ S line välispakett





ei saa...



Audi A6 2.0TDI (130 kW / 177 hj)

Kiiirendus 0-100 km/h: 8,7 sek; keskmine kütusekulu: 4,9 l/100 km; keskmine CO₂ emissioon: 129 g/km.

Millest seekord?



18



28



36



40



56



58

14 Suveüritused soodsamalt
Neli kodumaist festivali, Estravelleri lugejale soodsamad.

16 Pruulikoda mereväravas
Kochi Aitades tehakse kohapeal õlut.

18 Muhu ei ole Saaremaa
Karl-Kristjan Nigesen ja Alari Rammo tiirutasid Muhus.

28 Läänemere kaheksa saart
Silvia Pärmann soovib saari, millest sa kuulnudki pole.

36 Päris-Soome pealinn Turu
Tee peale ei jää, aga minna tasub, leiab Karl-Kristjan Nigesen. Naantalisse ka.

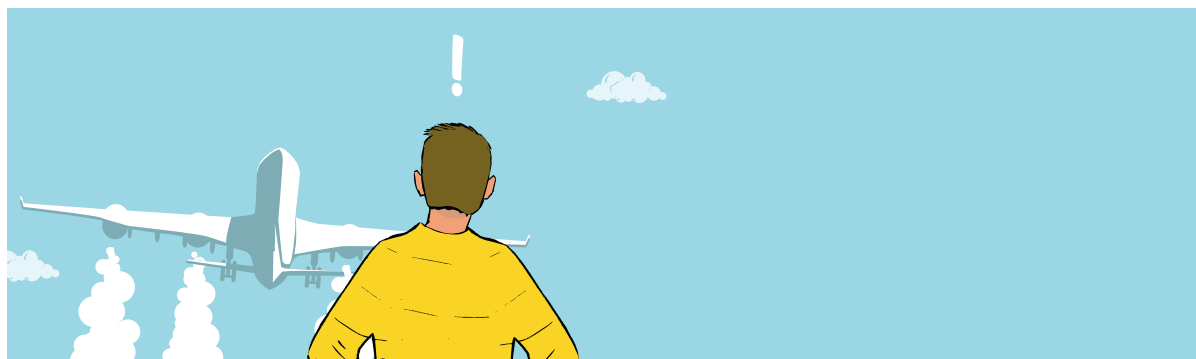
45 Suvepuhkus üüritud maakodus
Suvilaid saab ka üürida, näiteks Holmirannas Saaremaal.

48 Turismist ja turbulentsist
Vestlusring Estraveli 25. sünnipäeval olukorrast turismis.

52 Elu on karm – kuni tuleb Viljandi suvi
Silvia Pärmann niutsub Viljandi kohvikuis

56 Eestluse maamärgid Peterburis
Piiteris on veel üks meie kirik.

58 Vuragem kahel rattal mööda Kuramaad
Assar Jõepera avastas Lätimaa kõige tühjemat kanti.



REIS POLE MÄNG

SALVA24.EE KESKKONNAS
KINDLUSTAD KIIRELT JA SOODSALT

 **SALVA**
KINDLUSTUS

TUTVU TINGIMUSTEGA VÕI
KÜSI LISAINFOT WWW.SALVA.EE

Reisiks õige aeglaselt?

Kas olete kuulnud mõistet *slow travel*? Põhimõte on sama, mis *slow food*'i puhul toiduga: söömise protsess on olulisem kui kiire kehakinnituse saamine.

Ehk olete märganud, kuidas Lõuna-Euroopast põhja poole reisides öhtuvalgus muutub? Kuidas kiirelt saabuv pimedus asendub järk-järgult aina pikema videvikuajaga? Soe päevane põuavine annab järele ning maastikus tärkavad märksa kargemad värvid. Öhtutaevaski muutub ning lõpuks vana hea Läänemere kaldale jõudes on taevakaarel värvidemäng, millesarnast lõunamaal ei trehva. Kui kuidagi õnnestub reisi peatuskohti venitada üle terve mandri ning aega on piisavalt palju ja muresid vähe, tekib võimalus seda imet märgata.

Lennureisija saab neist kogemustest vaid unistada. Aeglase reisikogemuse saab soovi korral siiski ka lennates kätte, tuleb vaid sihtkoht korduvate külastustega sedavõrd koduseks sättida, et enam pole vaja tormata aina uute ja uute kogemuste järele. Tekib aeg, mis laseb märgata inimesi, nendega juttu ajada ja tunda rõõmu elu argiritiivist, mille võlu me vahel unustama kipume.

Suvi on eriline aastaaeg – kodumaal ja lähinaabrite juures on kliima vahelduseks täiesti talutav. Mitte et sügistormis oma võlu poleks, aga katsu sa keset raju väga aeglane olla, õige külmaks ja märjaks muutub olemine. Va aeglane reisimine on külmetades kole keeruline.

Suvel on kõik teisiti. Asud teele. Autoga, rattaga, mõned gurmaanid suisa jalg-si. Erilisi plaane ei tee, mõttes mõlguvad mõned kohad, kus tahaksid taas viibida. Isegi mõned sellised, kus sa pole käinud. Nood, mis ju ammu teada ja käesirutuse kaugusel, aga külastamata, kuna alati on midagi kiiremat ees.

Tee veeres pesitsevad vanad tuttavad, kelle juurest saab läbi astuda ja kui jutt venib pikemaks, saab seda hommikul jätkata. Mõned neist jutuaajamistest on kümnekond aastat oma aega oodanud. Kui on piisavalt aega, siis trehivad ka sootuks uusi inimesi, võimalik, et leiad mõne uue tuttavagi. Aeglane reisimine õnnestub kodumaal nii palju lihtsamalt kui võõrsile minnes!

Suvi on ka aeg, kus tasuks mõelda naabermaades ringikondamisele, tundub ju vahel, et mis seal Lätis ikka nii erilist on, või Soomes, või mõnel Läänemere saarel, mis ei olegi Saaremaa. See, kuidas naabrid meile harjumuspärasest natuke teistsuguses soustis serveerivad, on üks äraütlemata põnev ja õpetlik kogemus.

Sellistest kogemustest me selles ajakirjanumbris kirjutamegi. Külastame Mu-hut, kust muidu oleme harjunud niisama läbi tormama, väisame Läänemere saari, millest mõnest pole te ehk kuulnudki. Kirjutame võimalusest pidada suvekodu ka siis, kui te endale veel üht maja kaela peale ei taha võtta. Pakume inspiratsiooni aeglase reisimise proovimiseks.

Aga kui ilm on ikkagi kehv ja tuju sant, siis ei jää midagi muud üle, kui tuleb ette võtta totaalne keskkonnavaheetus, isegi siis kui sellega *slow'd* ei kaasne. Vennasrahvuslik lennufirma Finnair avas liinid turismirahast rikkumata Hanoisse ja terrakottaarmee linna Xi'ani – mõlemad avastamisväärt kohad. Turkish Airlines lendab Tallinnast Istanbuli ja tuleb tõdeda, et taevas on märksa avaram kui mõned kuud tagasi.

KARL-KRISTJAN NIGESSEN

Estraveller



KAANEFOTO

Karl-Kristjan Nigesen

Tõnise turismitalu õu Muhus ei ole liiga lihvitud olekuga, just selline parajalt romantiline.



Eesti reisajakiri aastast 2000. Ilmub veebruaris, aprillis, juunis, augustis, oktoobris ja detsembris.

VÄLJAANDJA Criteri VMG OÜ
SISU Alari Rammo, alari@criteri.ee
VORM Karl-Kristjan Nigesen
KEEL Katrin Kern
KAARDID Helle-Mai Pedastsaar
RISTSÕNA GH Press

REKLAAM Nordicom, 5666 7770
 reklaam@nordicom.ee

WWW.TELLIMINE.EE

12 kuud – 17 eurot
 6 kuud – 8,60 eurot
 otsekorraldusega – 2,9 eurot

Trükk Printall

Väljaandja, toimetajate ja autorite vastutus piiratud. Väljaandja ei vastuta teenusepakujate poolt tehtavate muudatuste eest sõiduplaanides, hindades jms. Ajakirjas ilmunud materjalide kasutamine on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Internetis www.issuu.com/estraveller

Nordea 

Nordea Gold – kuldkaartidest parim



Paindliku tagasimaksega
krediitkaart tagab reisikindlustuse
tervele perele ja tasuta sularaha
väljavõtu Nordea automaatidest
Eestis ja välismaal.

Täida taotlus nordea.ee

Koos loome uusi võimalusi



Nordea Gold krediitkaardi krediidikulukuse määr on 13,74% aastas järgmistel näidistingimustel: krediidilimiit 1000 €, intress 18%, kohustuslik igakuine tagasimakse 50% arvest, kuutasu 3.95 €, lepingu tähtaeg 1 aasta. Krediidikulukuse määr on arvestatud eeldusel, et krediidilimiit võetakse kasutusele esimesel võimalusel maksimumsummas. Tutvuge Nordea Gold krediitkaardi ja pakkumise tingimustega www.nordea.ee ning vajadusel küsige lisainfot Nordea Panga infotelefonil **1772**.



Reigo | Dreamstime.com

Krusenstern Tallinna merepäevadel

12.–14. juulini kutsuvad merepäevad kõiki taas pealinna, seekord Reisi-, Lennu- ja Noblessneri sadamasse. Lennusadama võlusid pole tarvis meenutada, Reisisadamasse seatakse üles pealava ja jatsuala, Noblessner kutsub intiimsema te üritustega. Taas on Tallinnas ilmakeerul purjekas Krusenstern, millele pääsemise järjekorras sai viimati minestada kahe aasta eest, seekord Lennusadamal.

Avakontserdil 12.07 esinevad Siiri Sisask ja Üle-eestiline Noorte Sümfooniaorkester, samuti antakse Tallinna lahel viie ajaloolise laeva osavõtul suur merelahing. Hilisõhtustel kontsertidel

kolmes sadamas astuvad üles Raul ja Marie Vaigla ning Justament. Laupäeval annab multifilmimuusika kontserdi Reisisadamal Uku Suviste, Lennusadamal saab võistelda kalarappimises ja uhaakeetmises, Noblessneris näeb vanu autosid ja kontserte annavad Liis Lemsalu, Liisi Koikson ja Tenfold Rabbit.

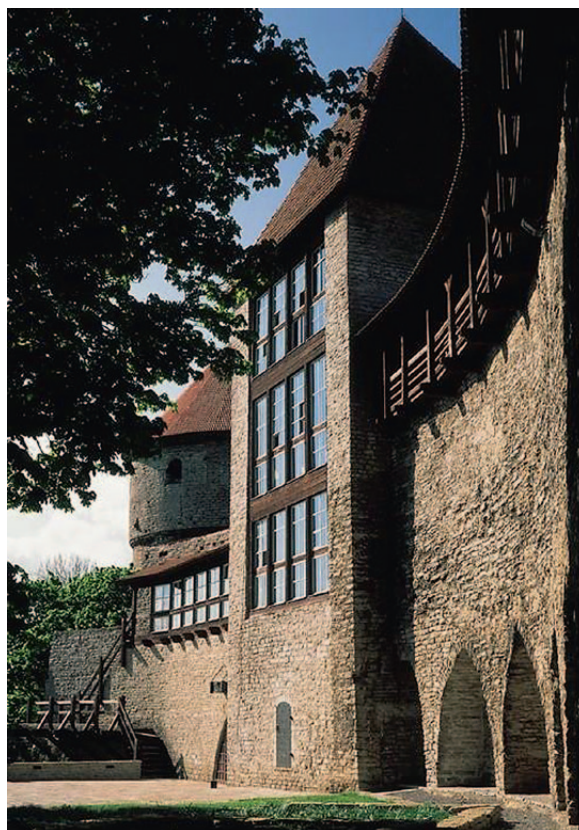
Pühapäeval toimuvad lähel Tallinn Race'i finaaliid, Noblessneris õpetab mereohutust Jänku-Juss, esinevad No Big Silence ja Kosmikud ning lõpuks Lenna Kuurmaa ja Mihkel Raud. See kõik oli nüüd mürdosa kogu programmist, vaata lisa www.tallinnamerepaevad.ee.



Ratsutamine Maria talus

Pärnumaal asuv Maria talu on oma külalistele juba aastaid hobuturismi pakunud ja arendab üha uusi teenuseid. Männimetsa veerel asuva talu juurest liivaluidetele kulgevatest radadest leiavad sobiva kõik kogenuist algajateni,

15 hobuse seas on ka ponid laste jaoks. Harjutada saab kahel ratsutamiseks rajatud liivaplatsil ning uus sisemanež töötab aasta ringi. Kes aga ratsutada ei soovi, saab nautida talu kaunist ümbrust vankri- või reesõidul.



Neitsitorn taas avatud

Mais avas pärast kaht aastat renoveerimist Tallinna Linnamuseumi uue filiaalina taas ukseid Neitsitorni muuseumkohvik, esialgu kokkuleppel ja ürituste tarbeks. Suvel avaneb torni kolmel korrusel paiknev kohvik koos püsiekspositsiooniga Linnamuseumi kogudest ka teistele külastajatele.

Esimesel korrusel saab animatsiooni vahendusel aimu ehitise ja piirkonna ajaloost, virtuaaltuur lubab torniga tutvuda ka vaegliukujatel. Teise korruse galeriis avatakse lastenurk, keldrikorrusel võõrustab ajutisi näitusi ning siin asub ruumikas saal seminaride, loengute, filmiõhtute jm ürituste korraldamiseks.

Muuseumkohvik eksponeerib keskaegse Tallinna kahte tähtsat eluvaldkonda: toitlustuskultuuri ja sõjandust. Huvilistele pakutakse ekskursioone ja erinevaid harivaid programme, samuti loomulikult vaadet kõigi korruste akendest ja kaitsekäikudelt. Neitsitorn oli suletud ligi kümme aastat.

Laevapiletid mugavamalt

2009. aastast tegutsevat Eesti suurimat sõltumatut laevapiletite müügikeskkonda laevapiletid.ee hakkab opereerima Estravel, kes lisab niigi kiirele ja mugavale ostmisvõimalusele nüüd ka oma ööpäevaringse kasutajatoe. Saiti seni opereerinud Baltic Ferry Tickets keskendub eelkõige IT-platvormi edasiarendamisele ja koostöös Estraveliga uute ja põnevate lahenduste pakkumisele.

∞
WAGGON
P A R I S



Pärnu maantee 42 / Hariduse tänav 13 telefon: +372 602 3150
Avatud: esmaspäev-reede 11:00-19:00, laupäev 11:00-17:00
www.waggon.ee / info@waggon.ee

waggon.fr

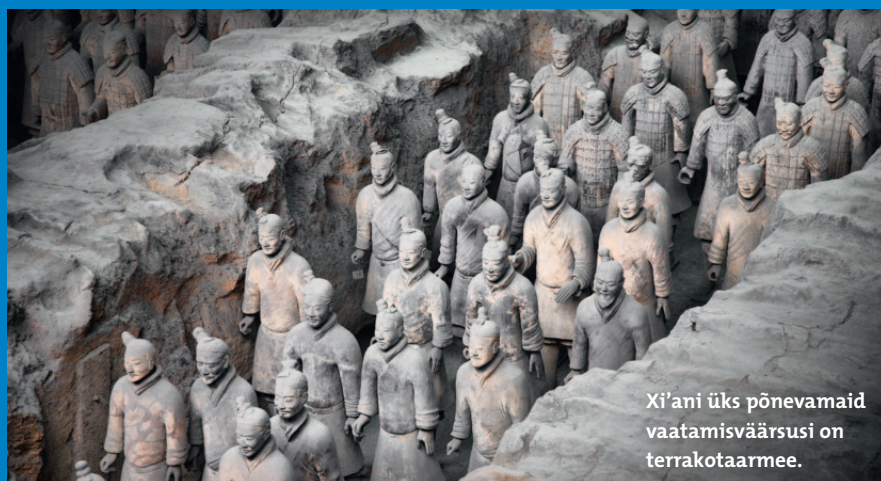
Tervislik Energia talu

Viljandimaal Suure-Jaani kandis Navesti jõe kaldal asuv Energia talu on Eesti suurim ökoloogiline ravimtaimetoostus, mille teesegusid müüakse üle kogu maa.

Talu ootab ka külalisi, selle maadel on avatud kolm ravimtaimede õppe- ja terviserada: energia-rada, rahustav rada ja stressirada, kus saab tutvuda ravimtaimedega, nende ilu imetleda, hurmavat aroomi nuusutada ja saada teada rahvatarkusi nende kasutamiseks. 2010 tunnustati jõekaldal asuv uus teemaja koos vaatetorniga ja paadisadam ujumiskoha ning loodusliku mullivanniga aasta puitehitiseks. 2011. aastast avatud moodsas konverentsikeskuses koos ökospaaga saab korraldada kõikvõimalikke üritusi. Pärast seminari või õppe-rajal käimist saab teemajas traditsioonilisi Eesti roogi nautida või omal käel grillikoda kasutada.



Taevased sõnumid



Xi'ani üks põnevamaid vaatamisväärsusi on terrakotaarmee.

FINNAIR avas lisaks Hanoile, Tel Avivile ja Xi'anile mitu liinilendu poppidesse suvitusrajoonidesse, Palma de Mallorcasse Hispaanias ja Antalyasse Türgis. Lennud toimuvad oktoobri lõpuni 2–3 korda nädalas ja sobivad ümberistumiseks isegi Tartust alustades

LUFTHANSA alustas mais lende ka Miamisse oma pikima õhusõidukiga Boeing 747-800, mil on väiksemad kütusekulu ning gaasi- ja helieritused ja kõik üldse väga suur ja äge.

EASYJET vahetab sügisel Berliinis lennujaama ning loodab Schönefeldilt esimesena kolida lõpuks osaliselt avatavasse Brandenburgi omasse. Kas nii ka läheb, ei julge ilmselt keegi öelda, sest kõigil asjapulkadel on Brandenburgi avamise lükkumise pärast niigi ammu väga piinlik. Eestist sinna muidugi ei saa ka.

KÜLL AGA ALUSTAB GERMANWINGS novembri lõpus kuus korda nädalas lende Helsingi ja Berliini Tegeli vahel, asendades küll samad Lufthansa lennud. Ühe suuna hinnad algavad 33 eurost, aga seda käsipagasiga ja söömata. Ka Germanwings plaanib kolida Brandenburgi, sest Tegel läheb sootuks kinni.

TARTLASED, panite ikka tähele, et aprillist saab oma koduvärvast AirportShuttle'i nimelise bussiga varahommikul Tallinna lennujaama ja öhtul tagasi? Säästate aega ja Ülemistel parkimise tasu. Tartust algab sõit 3.30 paiku, millega jõuab esimestele Estonian Airi lendudele, ja tagasi Tartus ollakse öösel poole kolme aegu. Bussis on ka Wifi. Teenus tuleb mõistagi ette tellida eelmisel päeval kella kolmeks Tartust ja samal päeval kolmeks koju sõites. Sõit maksab 20 eurot, vaata lisa www.tartaline.ee/airport.

ESTONIAN AIRIGA lennates saavad Eurobonuse kaardi omanikud juunist punkte vaid nendel regulaarliinidel, mis toimuvad koostöös Star Alliance'isse kuuluvate partneritega, ehk Kopenhaageni, Oslo, Trondheimi ja Brüsseli liinidel. Mis teha, kui on valida, kas lennufirma või punktid. Juunist muutus ka teenitavate punktide hulk ning suureneb äriklassi reisijale lubatav pagasimäär Skandinaavia ja Brüsseli liinidel.

ESTONIAN AIR MUUTIS juba maikuust taas ka oma piletiklasse. Põhimõtteliselt tähendab see lihtsalt hinnatõusu, sest vaid käsipagasiga lendavate reisijate kõige soodsam hind kadus ära. Vähenes ka 2–11-aastaste laste allahindluse määr, 33 protsendilt 25-le ja sedagi vaid pileti baashinnast. Alla kaheaastaste pilet maksab 10% täiskasvanu omast. Augustist muutub Eco piletiga reisijatele tasuta (10 €) ka registreerimislaua külastamine, tasuta saab seda edaspidigi teha kodulehel ja iseteenindusmasinas.

EASYJET muudab juulist käsipagasi reegleid ning salongi saab senise 56x45x25 cm asemel kindla peale kaasa võtta vaid 50x40x20 cm suuruse sumadani. Lubatakse, et vanas suuruses pagas võidakse lihtsalt alla ära panna, aga kas ka lisatasu eest, veel ei öeldud.

MEENUTUSEKS KA AIR BALTICU SUVESIHTKOHAD, algusega ikka Riiast. Olbia Sardiinia kirdeosas, Rijeka Horvaatia rannikul Dalmaatias (seal päris üleval), Malta, Larnaca Küprose lõunarannikul ning Heviz-Balaton Ungaris.

Selle suve parim kaaslane



Raamatud [geim] ja [buzz] Anders de la Motte

Ühel päeval satub Henriku kätte mobiiltelefon, mis kummalisel kombel näib temast kõike teadvat. Telefon pakub talle põnevat uut elamust, Alternate Reality Game'i. Pärast mängu pääsemiseks nõutava esimese katse sooritamist võtab Henrik üha suuremaid riske ja on valmis mängu jätkamiseks tegema mida tahes. Aga on ta tõepoolest kindel, et tahab mängida?



Joogafestival taas Haapsalus 20.–21.07

Rahvusvahelisel joogafestivalil on seekord esindatud 13 erinevat joogastiili, parimad õpetajad Eestist ja välismaalt, väemuusika kontserdid, tervisekaupade basaar ja lasteprogramm. Kahel päeval on kavas 50 sündmust kokku 10 tegevuspaigas üle Haapsalu. Selle aasta Joogafestivali teema on "Mees ja naine", peaesinejateks karismaatiline David Lurey USA-st ja meditatiivne Jivan Mukta Tšiilist.

Joogafestivali passid ja töötubade piletid leiab TicketPro internetipoest ja müügipunktidest www.ticketpro.ee, festivalist loe lähemalt www.joogafestival.ee ja www.facebook.com/joogafestival.



Tuletornid ja laevahukud Sõrvel

Juulis avab külastajatele ukseid Sõrve sääre tuletornilinnak, mis pärast aastakümneid räämas seismist on taastatud oma tsariaegses hiilguses.

Eestimaa edelapoolseimas tipus ootab põnev väljapanek kõigist tuletornidest ning aastasadade jooksul meie vetes toimunud suurematest laevahukkudest. Keskusesse tuleb veel looduse avastamise õppeklass, laste päevahoid ning jalgratta- ja paadilaenus.

Tuletornilinnaku hoovis asuvast keldris saab kaasa osta Saaremaa mahetoitu ning hoovipealne simmanimaja pakub sumedatel suvehõhtudel elavat muusikat ja teatrit. Vaata lisa www.sorvekeskus.ee.



Üle sidrunite. Optimist Andaluusias Chris Stewart

Chris, Genesisi endine trummar, asus tööle lambapügaja ja reisikirjanikuna. Kui temast oleks saanud rokkstaar, poleks ta ostnud abikaasaga mägitalu Andaluusias, mäelapikest täis oliivi-, mandli- ja sidrunisalusid, mis asub valel pool jõge ning kus puuduvad juurdepääsutee, vesi ja elekter.



Õnneteraapia Matthew Quick

Raamatu peategelasel Patil on teooria, et kui ta saavutab füüsilise tippvormi ja emotsionaalse stabiilsuse, tuleb tema abikaasa Nikki koju tagasi...



Mehed minu sohval. Tõsilugusid seksist, armastusest ja psühhoterapiast Brandy Engler

Lugu põnevatest reisidest meeste erootilisse teadvusse.

See, mida raamatu autor oma klientide ihade ja soovide kohta teada sai, üllatas teda...



Helleri hind Katrin Oja

Loo keskmes on seltskond, kes pakub inimestele vaimset juhatuset.

Ent kas tegu on siira sooviga inimesi aidata või on see lihtsalt äriplaan?



TÄNAPÄEV

Raamatud müügil Rahva Raamatu ja Apollo poodides

Pakkumised



Muinastulede festival

31. augustil kl 15 Sõru sadamas Hiiumaal algaval kontserdil saavad kokku kolm žanri – klassika, rokk ja popp, õhtu jõudes süüdatakse 21 aastat tagasi just Sõrust alguse saanud muinastulede öö traditsiooni järgides rannas lõkkes. Ainulaadsel festivalil sõlmub sümbioos klassikalise ja rokkmuusika vahel, nii et avaneb võimalus tutvuda erinevate muusikastiilide vastasseisuga. Üles astuvad Led R Et Narva Linna Sümfooniaorkester, Jäääär Et Noorteorkester Reaalmažoor, Tõnis Mägi, Ultima Thule Et Noorteorkester Reaalmažoor, Vaiko Eplik Et Eliit. Läänemere riike esindavad E-Type (SWE) ja The Asteroids Galaxy Tour (DEN). Lisaks Öökino. Vaata ka www.tulefestival.ee Soodustus 20% eelmüügist, kui kasutad Piletilevis koodi *muinastavel*.



XXI Viljandi pärimusmuusika festival "Püha müristus" toimub Viljandi losimägedes ja nende ümbruses 25.–28. juulil. Me kõik oleme harjunud tegema jaanilaupäeval tuld, pulmas tantsima, osalema laulupeol; mardilaupäeval käime uksele õnne laulmas ja vastlapäeval paneme vurri undama. Lisaks on veel lugematu hulk isiklikke, rituaaliks muutunud tegevusi, millela ei kujutaks oma elu kuidagi ette. Aga kas me oleme mõelnud, miks me neid asju teeme? Väga suur osa pärimusmuusikast meil ja

mujal maailmas on tugevalt seotud pühade tähistamise rituaalidega. Erinevatel kultuuridel on erinevaid pidutsemiskombed, mille tutvustamine ongi võetud seekordse festivali eesmärgiks. Tänavune festival saab olema segu muusikast ja tantsust, mis võib olla vaikne ja habras, aga ka müristav ja möllav. Tutvu programmiga www.folk.ee/ festival.

Soodustus 20% kontsertide piletitele kuni 24.07, kui kasutad Piletilevis koodi *folgitravel*.



Põhjamaine muusikafestival Viru Folk toimub Käsmus 9.–11. augustini ja keskendub seekord Rootsi kultuurile. Samas sisaldab festivali mahukas muusikaprogramm loomulikult arvukalt esinejaid ennekõike siiski Eestimaalt, aga ka USA-st, Venemaalt ja mujaltki. Rohkem kui kunagi varem on seekord laval ka virumaalasi, sest festival kulmineerub mahuka kontsertlavastusega "Virumaa laul", mis käsitleb aastasadu erinevate kultuuride ristumisteks olnud maa kultuurilugu. Kontserdid toimuvad taas kolmel suurel välilaval ning neljal väiksemal. Täpsem info www.virufolk.ee. Soodustus 20% eelmüügist, kui kasutad Piletilevis koodi *virutravel*. Ei laiene soodus- ja perepiletitele.



Kesksuvine Peipsi öitseb ja sillerdab. Laine tasase loksumise taktis plingib otse Rannapungerja jõe suudmes vana majakas – ta ootab siia taas 28.–29. juunini kõiki muusikasõpru, et pidada maha järjekordne Tuletorni kontsert. Reedel astuvad üles Tenfold Rabbit ja Aces of Basses (Raul Vaigla, Mai Agan, Mihkel Mälgand, Peedu Kass, Reigo Ahven), biitlitele teevad kummarduse Ivo Linna, Mikk Tammepõld, Airi Allvee jt ning All Star Band. Laupäeval annab Jan Uuspõld

monoetenduse "Vanaisa", Oonurme segakoor ja Avinurme puhkpilliorkester tutvustavad Alutaguse kauneid kunste ja Lenna Kuurmaa, Märt Avandi ning Reval Wind annavad oma imekauni kontserdi "Õõ valge on õnn". Õhtu lõpetavad Emil Rutiku, Tanel Padar ja Compromise Blue. Tutvu programmiga www.kaunismuusika.ee/tuletorni-kontsert

Soodustus 20% eelmüügist ühe ja kahe päeva piletitele, kui kasutad Piletilevis koodi *estraveltuletom*.

RENAULT CAPTUR

PÜÜA HETKI. NAUDI ELU.



RENAULT R-LINK
TAHVELARVUTI

100% ISIKUPÄRANE

MOOTOR ENERGY TCe 120 HJ
TOPELTSIDURIGA AUTOMAATNE KÄIGUKAST EDC

5
AASTAT
GARANTII
100 000 km



AEG MUUTUSTEKS



- Easy Life sahtel ja liigutatav tagaiste
- Zip Collection eemaldatavad istmekatted (8 versiooni)
- Eemaldatav pagasiruumi põrandakate

ABC MOTORS AS: Paldiski mnt 105, Tallinn; **PEREAUTO:** Tallinna mnt 82, Pärnu; **RAEL:** Tallinna mnt 97, Viljandi;

WIRU AUTO: Kreutzwaldi 5B, Rakvere; **TRADILO:** Tallinna mnt 73, Uuemõisa;

CITY MOTORS AS: Staadioni 1, Tallinn; Jõe 9A, Tartu; **WARMA AUTO:** Pikk 59, Kuressaare; **ALBION MOTORS:** Kerese 40G, Narva.

Keskmine kütusekulu 3,7-5,4 l/100 km, CO₂ emissioon 95-125 g/km.

Lõbus perepuhkus **Kubijal**

Kubija hotell-loodusspaa pakub võimalust mõnusaks perepuhkuks ning ka põnevaks Lõuna-Eesti avastusretkeks. Siinne loodus on hämmastavalt mitmekesine ja puutumatult ürgne – leiad eest kaunid liivarannaga järved ja põnevad matkarajad, lisaks veel huvitavaid külastuskohti, nagu maanteemuuseum, Pokumaa ja erinevad loomapargid, mis pakuvad tegevust nii lastele kui ka täiskasvanutele. Paketi hind perele (2 täiskasvanut ja 2 last) teispäevast pühapäevani 90 €/öö (tavahind 125 €). Pakett sisaldab ka spaa- ja saunakeskuse (suletud 25.06–22.07) piiramatut kasutamist, puuviljajavaagnat toas, maanteemuuseumi perepiletit ja videogiidi ning lastele üllatust.



Tallinn **Viimsi** SPA – aeg sulle perega

Tallinn Viimsi SPA on kõige õigem valik perepuhkuks, sest siin on Eesti vägevaim ja suurim lastekeskus, kunstkattega uisuväljak, mõnused saunad kogu perele ja lastebasseinid väikestele murakarudele. Mõne minuti kaugusele jääb ka Haabneeme liivarand, kuhu hotell pakub tasuta transpordi. Suvine perepaketi hind kaheses toas kahele täiskasvanule ühe lapsega on 101 € (tavahind 171), kahe lapsega 159 € (tavahind 232). Lisavoodi kolmandale lapsele maksab 22 €. Pakett sisaldab veel basseini, jõusaali, spaa- ja saunakeskuse, lastekeskuse ning kunstkattega uisuväljaku kasutamist. Samuti tasuta lastehoidu, lastele jäätisekokteili spaa- ja saunakeskuses ning võimalust osaleda saunarituaalides.



Aktiivne perepuhkus **Druskininkais**

Hubane Regina hotell pakub võimalust veeta üks mõnus aktiivne perepuhkus linnas nimega Druskininkai. Druskininkai, tuntud eelkõige kui Leedu spaakuurort, pakub lisaks tervistavale keskkonnale ja lõõgastavale spaale ka põnevaid aktiivseid tegevusi – Druskininkais asub nii Baltimaade suurim veekeskus kui ka Snow Arena, ainuke aasta läbi töös olev suusakompleks. Pakett kahele maksab 105 € ja sisaldab tervituskohvi või -teed, kaht tundi Snow Arena (varustus lisatasu eest) või Druskininkai veepargi külastust. 5–7-aastaste laste lisavoodi maksab 21 €.

Luksuslik puhkus **Riias**



Korralda oma perele mõnus väljasõit lõuna-naabrite pealinna Riiga! Tegevust leiab seal kõigile: Riia loomaaed, päikesemuuseum, Spižeri kvartal, nukumuuseum ... võimalusi on palju! Majutust pakub luksuslik Europa Royale Riga hotell. Pakett kahele maksab 100 € ja sisaldab lisaks tervitusjooki, kaht tundi mullivanniga privaatsauna kasutust, lastega peredele üllatuskingitust ja lastele jäätist. Kuni 12-aastased lapsed majutuvad vanematega ühes toas tasuta, 13-aastaste ja vanemate eest lisatasu 38 €.

Tegus perepuhkus **Trakais**

Trakai järvesaarele ehitatud loss on üks Leedu tuntumaid vaatamisväärsusi, aga linnakese kitsad tänavad puumajakeste ja hoolitsetud hoovidega on juba iseenesestki võluvad. Sellesse perepuhku paketti kuulub erilise maasikana paadisõit, mis laseb sul imetleda Trakai lossi ka vee poolt. Pakett kahele maksab 79 € (tavahind 89 €) ja sisaldab kolmetunnist veepargi ja saunakompleksi külastust, tunnist jõusaali kasutust ning üht tegevust valikust: tunnine paadikruis ümber Trakai lossi, soolakambri seanss kahele (45 min) või tund boolingut. 3–6-aastaste laste lisavoodi maksab 16 €, vanematel 34 €.

Kõik pakkumised kehtivad augusti lõpuni. Lisainfot saad Estraveli siseturismi osakonnast tööpäeviti kella 9.00–17.30 telefonil 626 6233 või siseturism@estravel.ee. Estraveli kuldkaardi omanikud saavad reisipaketi hinnale lisanduvast broneerimistasust 50% soodustust, kui ostu hind jääb alla 150 euro. Kui ostu hind ületab 150 eurot, on kuldkaardi omanik broneerimistasust täiesti vabastatud. Tavakliendile on broneerimistasu 8 eurot.

Tallinn Card

100 tasuta ja sooduspakkumist

Kaardi põhiline väärtus on mugavus Tallinna avastamisel – tasuta sissepääs enamikku vaatamisväärsustesse, sõit ühistranspordis ja külastaja valikul üks tasuta linnaekskursioon.

39 vaatamisväärsuse seas on muuseumid, kirikud, tornid ja linnamüür, aga ka kõige populaarsemad paigad nagu Tallinna Teletorn ja Lennusadam koos Kiek in de Kōkiga.

Tänavusest on paketiis seni paljudele tundmatu Hellemani torn ja linnamüür Müürivahe tänavas. Kindlasti pole te käinud veel Toomkiriku ega Eppingi tornis või roninud Sauna, Nunna ja Kuldjala torni ühendaval linnamüüri.

VANAD HEAD HITID. Muidugi ei puudu ka pikemaks tervistavaks jalutuskäiguks sobivad loomaaed, botaanikaaed ja Eesti Vabaõhumuuseum. Kaugematesse paikadesse pääseb kaardiga tasuta ühistranspordi ja ekskursioonibussidega.

Tallinn Cardiga saab tasuta osaleda ühel ekskursioonil, valikus on Tallinna Linnaekskursioon, City Tour ja CitySightseeing Tallinn, millest lähemalt vaata kodulehelt.

Lühemateks distantsideks saab kaardiomanik kolmeks tunniks tasuta jalgratta ja üheks tunniks Pirita jõel paadi. Kui pole tarvis jõuda punktist A punkti B, aga on soov natuke sportlikult liigutada, on valikus tund tasuta piljardit või boolingut Kuulsaalis.

KÕIGI TASUTA ELAMUSTE KÕRVAL annab Tallinn Card ka mitmeid soodustusi ekskursioonidel linnas ja merel, päevareisidelt Lahemaale, Pranglile või Naissaarele, söögi-joogikohtades, käsitöö- ja disainipoodides, kultuuriüritustel, veepargis ja ujulas ning kardinõidul ja seikluspargis. Lisaks kontsertidele, teatrietendustele ja teistele kinodele saab sel hooajal -20% alla Katusekinos. Talvistest atraktsioonidest tasub meele pidada võimalus tasuta uisutada ja soodsamalt suusatada.

Soodustusi saab lisaks autorendilt ja Helsingi Cardilt, kui kohe pikem puhkus plaanis.

Avasta Tallinn koos Tallinn Cardiga!

Linnapilet Tallinn Card on nii väärikas kingitus külalisele või äripartnerile kui ka mugav ja soodne viis kodulinna ringi vaadata tallinlastele endilegi.



Tallinn / Sheila Barry

Tallinn Cardi hinnad

	24 H	48 H	72 H
TÄISKASVANU	24 EUR	32 EUR	40 EUR
LAPS (kuni 14)	12 EUR	16 EUR	20 EUR

Kuni kuueaastasele on ühistransport, ekskursioonid ja enamik muuseumide, täpsemalt vaata kodulehelt. Iga kaardiomanik saab ka kataloogi kõigi pakkumistega.

Vaata lisa ja säästmisnippe www.tallinncard.ee



Tallinn / Kirsti Eerik



Tekst **URMAS VAHER**
Pildid **RENE SUURKAEV**

Pruulikoda mereväravas

Viimastel aastatel on üle Eesti avatud uusi õllepoode või -baare, aga kui paljusid kõrtse sa tead, kus kohapeal mitut sorti õlut pruulitakse? Meile tuleb vaid üks meelde. Aga nüüd on teine ka – Kochi Aitades, Tallinnas Lootsi tänaval. Jah, seal-kandis sobib ka kohalikel käia!



Tallinn on üks omapärane merelinn. Kesklinn on merest justkui lutsuviske kausel, ometi löikab igal pool miski pealinlase veest ära. Admiraliteedi basseini juurde ei pääse, sest tühermaa on ees. Veidi maad edasi laiutab Linnahall – ei idane, ei mädane, aga mere varjab küll ära. Vanalinnast Kalaranna veerele saab kenasti, aga klaasikildude vahelt betoonjurakatega kaunistatud plaažile patseerimine ei ühti päris kõigi arusaamaga heast ajaviitest. Ja pea siia liivaribale elumaja ei kerki.

Kui kultuurikilomeeter tõi ühe poole linna merealast veidigi lähemale, siis teine pool on veel suuresti avamata ja avastamata. Polegi vaja kaua uurida, et leida Reisisadama külje alt, Lootsi tänavalt, üles aastakümneid kestnud varielust ärganud vana paekivikompleks. Endistes kaubaladudes asuvates Kochi Aitades eelmisel kevadel avatud trahterile ja kohvitoale on nüüd lisandunud kaubaait ja pruulikoda.

EESTI ESIMISE DIPLOMEERITUD ÕLLEMEISTRI ENN KÄRBLASE RETSEPTIDE JÄRGI tehakse kiiskavas, Tšehhi mahutitest, Saksa kateldest ja Ameerika juhtimissüsteemist kokku pandud mikroõlletehases praegu kolme heledat ja kolme tumedat õlut. Olemas on nii pinnapärmiga kui ka põhjapärmiga kääritatud ehk ale- ja lager-tüüpi õlled.

Leti ette astudes tekib hetkeks tunne, nagu oleksid sattunud ajaloolisse draamasse. Arvestades aga, et kaupmehed Kochid oma äri 19. sajandil alustasid, on õllekraanidelt vastuvaatavad nimed vist tõesti õigustatud.

Vunk on tüüpiline kerge saksa pilsner, maitse õige pisut vürtsikas ja linnaseline. Andreas Kochi mereäärse krundi ostmise aastat tähistav 1872 aga klassikaline böömi (tšehhi) pilsner, millele traditsioonilised Saazi humalad annavad mõnusa, veidi kibeda järelmaitse. Nisule iseloomulik natuke hapukas maitse teeb nisuõllest just suveks sobiliku värskendava joogi.

KARAMELL-LINNASTELT KENA PUNAKA TOONI SAANUD TUME LAAGRIÖLU Joachim lükkab ümber Eestis levinud müüdi, et tume õlu peab tingimata kange olema. Meil seni mitte just kõige parema mainega *bock* on Kochi pruulikojas aga oma ausat Munga nime igati väärt. Mustjaspruun Ronk paigutub oma leivakoorikule ja karamellile vihjava maitse ning vähese, 4,5%-lise kangusega iiri *stout*'ide alla.

Milleks ühele trahterile oma väike tootmine, kui kesvamärjusest saab tuua tünneidega Virumaalt või pudelitega Austraaliast? Üle 20 aasta suures Saku tehases õlut teinud Enn Kärblane ütleb, et õlu on mõeldud joomiseks, mitte hoidmiseks – seistes kaotab see maitset ja kasulikke omadusi.

Pealegi sunnib turg suurtootjaid ikka käima keskmise maitse järgi, mis asjatundlikuma huvilise külmaks jätab. Kochi pruulikoda oma uute õlledega pakub aga ka nõudlikule õllesõbrale küllalt mekkimist. Eks nii see meie oma õllekultuur vaikselt kujunebki, meistri tarkust joojate soovitude toel üha uuteks retseptideks vormides.

PENTAX
A RICOH COMPANY

SUVISTEKS SEIKLUSTEKS VALMIS. MAA PEAL JA VEE ALL. IGA ILMAGA.

SEIKLUSKINDEL PENTAX WG ON TRUU KAASLANE KA KÕIGE EKSTREEMSEMAS OLUKORRAS –
VEE-, KUKKUMIS- JA SURVEKINDEL (kuni 100KG) NING KÜLMAKINDEL (kuni -10°C).



14 MEGAPIKSLIT • 5× OPTILINE SUUM • 2.7" LCD • HD VIDEO
LED LISAVÄLGUSTID • VEEKINDLUS 10M (kuni 2H) • **SOODUSHIND 179€** (199€)



16 MEGAPIKSLIT • 4× OPTILINE SUUM • 3" LCD • FULL-HD VIDEO
LED LISAVÄLGUSTID • VEEKINDLUS 14M (kuni 2H) • HIND **299€**
GPS, KOMPASSI JA BAROMEETRIGA MUDELITE HIND **349€**



VAATA LÄHEMALT **PHOTOPOINT.EE** JA **PENTAX.EE**
TASUTA INFOTELEFON **800 FOTO** (3686)

Swedbank järelmaksuga ostes intress aasta lõpuni 0%! Sissemakse alates 0% ja makseperiood 6–48 kuud.
Teenuse pakkujaks on Swedbank AS. Tutvu tingimustega klienditeenindaja juures ja vajadusel
konsulteeeri asjatundjaga. Sooduspakkumised kehtivad kuni 31.07.2013.



Muhumaad on lihtne märkamata jätta. Enamik praamiga Kuivastusse saabunuid võtab suuna Saaremaale ja nõnda oleks tegu justkui osakesega maanteest. Vähemalt on kohe tee veeres Muhu Katariina kirik, sest muidu jääks üks Eestimaa kauneimaid maa-kirikuid rändajale sootuks märkamata. Aga prooviks korra nõnda, et jääkski Muhusse ja unustaks seekord Saaremaa?

Tekst **KARL-KRISTJAN NIGESSEN, ALARI RAMMO**

Pildid **KARL-KRISTJAN NIGESSEN**



Muhu ei ole Saaremaa

Muhu on nii pisike, et sinne Pädaste mõis kipub kohati saarest kuulsam olema. Ometi on Muhus enam kui Pädaste, üksjagu enamat ka võluvast Koguva külast, mis oli paarikümne aasta eest vahest sama märgiline koht kui Pädaste praegu.

Oma kahesaja ruutkilomeetriga on Muhu just paraja suurusega saar. Autoga liikuja saab tekkinud tujude ajal ilma olulise ajakuluta ühest saare otsast teise tormata, jalgratturile on see aga täpselt paras, et ka pikendatud nädalavahetusega jõuaks üksjagu ringi uudistada. Arvestades, et saartele jagub päikeselisi päevi märksa enam kui mandrile, on tegu tõelise puhkuseparadiisiga. Meie käisime seekord autoga ja üritasime trehvata põnevaid inimesi.

KUI SA POLE VAREM MUHUS SIHIPÄRASEMALT KÄINUD, siis tõenäoliselt on just Martin Kivisoo see mees, kellega tuleks esmalt kohtuda. Martin peab Hellamaa külas Tihuse hobuturismitalu, mis on ka

Euroopa mastaabis vaatamisväärsus. Ligi kolmsada hobust, mis teeb kokku 16% eesti tõugu hobuste populatsioonist. Päris üheskoos neid küll ei näe, talu enda juures paikneb korraga kuuekümmne hobuse ringis, aga seegi on uhke vaatepilt. Tegu on karja teisema osaga, suksudega, kellega saab minna ratsa- või kalessiretkele. Põhiosa paikneb Kõinastu ja Võilaiu suvekarjamaadel, kus korraga saab näha sadakonda isemajandavat hobust vabas looduses, mis on juba sedavõrd eriline, et "metshobuseid" tullakse vaatama kaugelt Eesti piiride tagant.

Mitte vähem tähelepanuväärne kui hobused pole aga Tihuse peremees Martin ise – põline muhulane, kunagine Koguva külamuuseumi juht, eesti hobuse säilitaja, muinaskultuuri uurija. Martini viimaseks saavutuseks ongi muinaskultuuri õpperada, kus korralikumad teed vajavad veel natuke raha. Muhu on Eestis ainulaadne, teist sellist kanti lihtsalt pole, kus leiduks nii tihedalt dokumenteeritud ohvrikive (moaljake), -allikaid



Eesti hobused on ilusad. Nii suure värvispektriga hobusetõuge on maailmas vähe ja nii palju kui Martin Kivisoo juures pole neid võimalik kohata kusagil mujal.

ja muid väge täis kohti. Martin võib muinaskultuurist ja unustatud tavadest rääkida tunde ja see ei ole mitte niisama jutt, vaid osa kogemusest, mida Martini peres on hoitud ammustest aegadest.

Metsa vahele pääseb siin ka suisa esmakordselt hobuse selga sattunud huviline.

KÕIGE MUHEDAMA MATKA SAABKI MARTINI ENDA JUHATUSEL. Meie tunnine ratsaretk toimub vihmamärjal hommikul, saateks pidev jutt Muhu ajaloost, pühapaikadest ja millest kõik veel, Martin kalessiga ees (tegi natuke seljale liiga, ei taha ise sadulasse veel ronida), meie kahe ratsuga järel. Üldiselt püsivadki koolitatud suksud ise kalessi järel ja väga juhendamist ei vaja, ent iga nelja-viie sõitja peale pannakse ikka instruktor ka kaasa.

Hobused on sedavõrd hästi valitud ja koolitatud, et metsa vahele pääseb siin ka suisa esmakordselt hobuse selga sattunud huviline. Eesti hobune on küll täisautomaatne, nagu Martin kinnitab, aga ükski treening ei aita, kui loom näeb ahvatlevat ristikusuutäit. Siis tuleb ratsmeid lihtsalt natuke pingule tõmmata. Araablane aga näiteks ei harjuvat sellega, et järgmine kord langeb ühe kadaka vari teises suunas, see tekitab temas umbusaldust ning 98 korda sajast ratsutab ta küll perfektselt, aga ühe korra tõmbab paremalt läbi ja ühe korra hüppab üle varju. Teine väike hoiatus ehk neile, kes pole pikalt hobuse seljas olnud – pidage traaviga hoogu, kui ka järgmistel päevadel kõndida tahate. Ratsutamisel avastate terve uue grupi ootamatuid lihaseid ...

KUI SADUL HIRMUS TUNDUB, suudab Tihuse toimetada parkümmend inimest kalessidega sõitma. Talu eesmärgiks on korraga turismibussitais rah-



Muhu jaanalinnutalu varustab jaanalinnulihaga meie parimaid restorane, jaanalinnud muide on siin vaid ühed paljude teiste põnevate elukate seas.

vast söitma mahutada, vaat siis oleks asi Euroopa tasemel. Selleks on küll paari suuremat kalessi juurde vaja. Voodikohti on Tihusel praegu 40 ringis, aga ruumi on ka telkidele ning hommikul saab majas kenasti pesta ja süüa – viimast hiiglasliku ruunimärkidega ilmapuust tamme ümber.

SUUR OSA TIHUSE KÜLASTAJAIST ON PÜSIKUNDED ja paljud välismaalased. “Soomlane on truu,” leiab Martin, “käibki siin 15-20 korda ja ei riski, et läheb järgmine kord Norrasse või Ungarisse.” Head suhted on ka sakslastega, kellega Martin suhtleb eesti filoloogina nende emakeeles, nagu ta muheleb. Mida võõramaalased siin siis niimoodi hindavad? Pole Muhus ju geisrit ega koske, nagu Martingi nendib. On aga näiteks kadakametsad, mida leidub Euroopas vaid Rootsis ja Lääne-Eestis, ja taas – terves Euroopas unikaalselt tihe ja särav riituspaikade kogum kristluse-eelsest kultuurist.

Kohalikku müstilist pärandit kogus külatark Ekateriina pojatütrepoe Martin ise koos Tartu kirjandusmuuseumi, Maavalla koja ja Muhu Muuseumiga. Neli kahenädalast ekspeditsiooni tuli teha ja palju usaldust võita, et inimesed räägiksid, miks tavapärases tunduval toiminguid tegelikult tehti. Väikesi riitusi tutvustab Martin ka külalistele.

NAGU VIIMASEL AJAL IKKA, on ka Muhu maaelus toimunud muutused. Loodus ei salli tühja kohta ja kui kohalikud lahkuvad, siis tulevad asemele uued inimesed, kes oskavad maaelust rohkem lugu pidada. Selliseid leidub ka Muhus ja uus maakultuur on väga põnev ka koos oma väikeste veidrustega.

KÕIGE EKSOOTILISEM KOGEMUS MUHUS on päris kindlasti jaanalinnu- ja kangurufarm, mida peavad Nautse külas Helena ja Elmet Erik. Tegu on Eesti vanima jaanalinnufarmiga, külastada saab selle juurde kuuluvat miniloomaaeda. Eksponeeritud on loomulikult jaanalinnud, aga ka nende sugulased nandu ja emu. Suurim linnuatraktsioon on jaanalindude toitmine: sirutad käe välja, uhke ja natuke hirmuäratav lind läheneb, vaatab sind oma hiigelsuurte silmadega uudishimulik pilgul ja napsab koletu suure lapiku nokaga peo pealt viljateri. Üllataval kombel jääb toitjale käsi otsa, kuigi lind üritab sealt ka sörmuseid kätte saada.

Ikkagi, miks jaanalinnud? Muidugi nende suurte silmade ja kaunite ripsmete pärast.

Nunnumeetri viivad lakke benneti kangurud ja kui mõni aeg tagasi jooksis meediast läbi suur uudis, et Saksamaal on sündinud valge kanguru, siis siit Muhust leiata eest samasuguse väikese valge kangurupoja.

SEBRAD, MUHUL on nüüd sebrad! Seda võluvalt triibulist looma võib imetlema jäädagi, praegu pole neid isegi Tallinna loomaaias. Mullu saanud Heikile lisandus tänavu mais pruut Jasira. Kuna aga talvekorterist tuli Heikil varem lahkuda, ei näinud metsik hobu terve ööpäeva põhjust trailerist väljuda. Sebraga peabki kannatlik olema.

Heldimuspedaal lükatakse põhja ka alpakaodega, esialgu on nad võrkaia taga, aga kes teab, ehk saab tulevikus neid ka suisa oma käega katsuda, nagu mõnelgi pool mujal võimalik on. Päris kind-

VELOPLUS
ANNAB HOOGU

PALJU HÄID PAKKUMISI



379.-



699.-

Cube Aim Disc 29



309.-

Merida Dakar 620



289.-

MERIDA

www.merida-bikes.com

CUBE

www.cube.eu

www.veloplus.ee

TULE OSTA UUS MERIDA RATAS TALLINN: VELOPLUS: Saku tn 3, tel. 6556977, töökoda tel. 6556957; A&T SPORT: Mustamäe tee 50, tel. 6562959; VELOSPETS: Rohu 13, tel. 6774990; **TARTU:** A&T SPORT: Sõbra 56A, tel. 7310159; RATTARING: Aardla 112, tel. 5045961; VELOSPETS: Riia 130, tel. 7380406; KAULUS JALGRATAS: Laulupeo pst 19, tel. 742 1731; **NARVA:** ARDISE SPORT: Roheline 8, tel. 3599784; **KOHTLA-JÄRVE:** ARDIS: Vilde 6, tel. 3373153; VELOPOOD: Puru tee 64, Kohtla-Järve (Ahtme linnaosa) tel. 3373551; **PÄRNU:** RATTÄÄRI: Merimetsa tee 15a, tel. 55690294; **VILJANDI:** JAAN JOOSEPI JALGRATTAPOOD: Turu 6, tel. 4345757; RAKSER SPORT: Jakobsoni 21A, tel. 4345718; **RAKVERE:** RIX RATAS: Parkali 7, tel. 3223325; **VÕRU:** MARATON SPORDIKAUBAD: Jüri 32, tel. 7823004; SILJA SPORT: Vabaduse 1, tel. 7821916; **KURESSAARE:** BIVARIX: Tallinna 26, tel. 4557118; **HAAPSALU:** RAKSER SPORT: Karja 20, tel. 4720490; **JÕHVI:** ARDIS SPORT: Keskväljaku 4, tel. 3371283; **PAIDE:** PAIDE KAUBAMAJA: Pärnu 2, tel. 3849120; **PÕLVA:** PÕLVA KAUBAMAJA: Kesk tn. 10, tel. 7999040; **TÜRI:** TÜRI KAUBAMAJA: Tallinna 4, tel. 3848762; **JÕGEVA:** AG KAUBAMAJA: Suur 5, tel. 7722660; **RAPLA:** RAKSER SPORT: Tallinna mnt. 23, tel. 4894333; **PÕLTSAMAA:** TARVIS: Kesk 1, tel. 7752968; **TABASALU:** KREISI SPORDIRÖÖM: Klooga mnt 10B, tel. 53000098; **TÕRVA:** ANKA POOD: Loosi 8, tel. 7668725; **KEILA:** KEILA RATAPOOD: Paldiski mnt. 17, tel. 6737666. VELOPLUSIS ON SAADAVAL KÕIK MUDELID, EDASIMÜÜJATE LÖIKES VÕIB KAUBAVALIK ERINEDA.



Leivameister Martin kolib Vanatoalt oma uude pagari-töökotta, aga vägev talu on jätkuvalt koht, mille külastamatajätmine oleks suur viga.



lasti saab lähemalt suhelda šetlandi ponidega, keda siin laste suureks rõõmuks peetakse. Tuttavamatest loomadest on platsis ka jänkud.

Farmi poekeses saab nii tutvuda eri lindude munadega (emul on need näiteks mustad) kui ka osta farmi kraami: suveniiriks sobib jaanalinnusulg või kojujäänud pereliikmele kingituseks jaanalinnurasva baasil valmistatud tervislikud ilutooted. Jaanalinnu liha saab ka – suvel on avatud peretütre majandatud gurmeekohvik koos kokakursustega.

Ikkagi, miks jaanalinnud? Muidugi nende suurte silmade ja kaunite ripsmete pärast, õhkab perenaine Helena ka 13 aastat hiljem.

KUI NÜÜD VAHELDUSEKS TAHTA MIDAGI KOHALIKUMAT ja traditsioonilisemat, siis lisaks külamuuseumile, Smuuli kodutalule ja kunstitallile on Koguval kahtlemata üks ägedamaid külamaastikke Eestis ja Vanatoa talu pikkuselt teine taluhoone Muhumaal (omal ajal käis kohalike vahel vaata et võistlus). Vää-

rib seega külastamist. Tegu on kindlasti ka ühe kõige stiilsema turismitaluga Muhumaal ning mis pole vähem oluline – siin saab teeline ka kõhtu kinnitada. Meie külaskäigu aegu mai lõpus polnud nimelt Liival veel ükski toidukoht uksi avada jõudnud.

Martin võtab ahjust värsket leiva ja vaatab seda varjamatult rahuloluga. Lihtne leib, aga oi-kui-maitsev.

SUURDE VANASSE SEPIKOTTA EHITATUD SAUN Vanatoal mõjub kui stiilne jahimaja, 60 voodikohaga tubades (suvapäevadeks on ka külarahva aida- ja unkaalused loosi läinud) pole eklektikaga liialdatud ja kui satute puhkama tuppa nr 7, siis need augud seinapalgis on kolhoosikeskuse pärand – seal asus kinosaal. Kompleksi säilimise eest tuleb tänada ka kirjastust Valgus, kes selle 70ndatel ära ostis ja viisakalt pidas. Kokkuvõttes on tegu ühe mõnusa võimalusega Koguva külaõue väisata. Enamikku hoovidesse te ju ei pääse, neis toimub tavapärase taluelu, mis saab märksa paremini hakkama ilma hoovi peal ukerdavate turistideta. Ja põnevad inimesed? Kindlasti.

Vanatoalt nüüd lahkunud perenaine Jaana Palu ütleb, et kui Juhan Smuul ikka veel Koguval elaks, oleks "Kirjad Sõgedate külast" täna veelgi mahlakamad! Jaana on ka vallavolikogu esimees, kes võib teid valgustada igal teemal. Näiteks võite küsida, kuidas Muhul teiste valdadega liitumine läheb ... Jaana ise eelistab rääkida saaresisestest piiridest. Matkarajad tuleks ka üle eramaade kuidagi saada – selline rannajoon on ju saarel! Sealjuures põhjas ja lõunas täiesti erinev, all vesisel pool saaks sõita kanuuga, põhjas rattaga. Aga isegi RMK pole Muhule ühtki putkat üles saanud.

VANATOAL KOHTAME KA MUHU AINSAT PAGARIT Martin Seppingut. Selle suveni on tema pagaritööstuseks olnud Vanatoa talu köök, nüüdseks on sisseadmisel uus koht Liival – päris omaette pagaritöökoda. Martin võtab ahjust värske leiva ja vaatab seda varjamatu rahuloluga. Lihtne leib, ei meenuta kuulsat Saaremaa leiba, ei ole sel ka miskit dekoori, aga oi-kui-maitsev. Nõks mõrkjas, mitte liiga niiske, mitte liiga kuiv. Üheks ootamatuks komponendiks on õllelinnased, muud maagiat Martin omaks ei võta – ikka vesi ja jahu. Põhimõtteliselt võib ju juuretisepõhist leiba teha igäüks, aga tõeliselt perfektse tulemuse saavutab meister.

Huvitav, kui selliseid kohalikke pagaritöökodasid leiduks rohkem, kas ka siis oleks kodune juuretisleiva valmistamine sedavõrd populaarne? Igatahes proovige Martini leiba, mida saab Muhus nii Vanatoast kui ka Liiva kauplusest ning netist maakaup.ee kaudu. Saate teada, millist leiba te tegelikult süüa soovite, proovige ja ostke kingiks kaasa, nii häid leibu saab Eestis üle lugeda saekaatrimehel ühe käe sõrmedel. Kas see on traditsiooniline Muhu leib? Ei, veel mitte, aga kui mitmel pool Eestis menukaid söögikohti juhatanud Martin peaks Muhusse pikemaks ajaks jääma, siis saab siit alguse ilmselt uus traditsioon.

Muide, Martin tuli Muhumaale suvitama ja suvitaski, kuni talvel enam mandrile tagasi ei läinud. Ise nimetab ta end hooletult diletandiks, mitte mingiks kokaks, ja ütleb, et leivateoga hakkas katsetama vaid seepärast, et igav oli. No ja head leiba polnud saarel ka. Muhu mees, lisab Vanatoa perenaine Jaana, ei hakanuks eladeski leiba küpsetama, sest kohalik kalur istub pigem kurvalt poe juures – meres kala pole, aga poes õlut jagub.

SELLISEID PIDAMAJÄÄNUD SUVITAJAID nagu Martin leidub veel, näiteks keraamik Marget Tafel ja sisearhitekt Sulev Vahtra, kes peavad Lõetsa külas Jüri-Jaani talustuudiot. Marget on päris kindlasti üks põnevamaid keraamikuid Eestis – kunagine tehasekunstnik, kelle loomingusse on tööstusperiood jätnud meeldiva monumentaalsuse jälje.

Euroraha toel püsti saanud MTÜ InSEA Loo-vuspesa kammerlik, ent stiilne studiohoone võimaldab korraldada koolitusi, nii kunsti- kui loodushariduse omi, aga saab ka käelise tegevuse abil keelt õppida. Tõtt-õelda on juba Margeti looming ühes Sulevi kujundatud imelise aiaga piisav vaatamisväärsus Jüri-Jaanilt läbiastumiseks. Seda ei juhtu just sageli, et urbanistist sisearhitekt nii kauaks maale satub, et taimedega ühise keele leiab. Ja kui leiab, siis on tulemus vähemalt Jüri-Jaani talu näitel enam kui muljetavaldav. Veidraks skulpturaalseks ruumiks muutunud kunagine kadakavõsa, põlluviljade kasutamine aiahaljastuses, peenarde geomeetria – on, mida vaadata.

MUHU SUVI MEELITAB SAAREGA PÕHJALIKUMAID SIDEMEID SÕLMIMA ka kaugemalt tulijaid. Kuulsast Koguvast omamoodi võluvamgi on Paenase küla, Muhule iseloomulike sammaldunud kiviaedadega

ääristatud kitsukeste teede ning mõnusalt matsaka õigeusu kirikuga – samalad kiviaedadega idüll kui Koguval, ent rohkem rahu ja vaikust. Paenasel keerame juhuslikult sisse Tõnise turismitalu, kus külalisi tervitab punajuukseline perenaine, kelle eesti keel on isegi saarlase omast natuke iseäralikum – sellist saab rääkida vaid soomlanna.

Koguvast omamoodi võluvamgi on Paenase küla, Muhule iseloomulike sammaldunud kiviaedadega.

Soile Siltanen on 28-aastasest aktiivsest tööelust tagasitõmbunud profifotograaf, kes on kaunist, ent väga laokile jäetud maamajast loonud igati viksi ja viisaka turismitalu. Mullaste kätega aiatöödelt tulev Soile kinnitab, et just taluperenaine olla oli ta unistus. Muhu leidis ta 1997. aastal, kui neli-viis suve igal aastal Eestis jalgrattaga ringi sõitis. 2001. aastal Koguval fotokursusel kuulis ta siinsest tühjast talukohast, mida sai siis mehega kolm suve piieldud. Kolmandal otsustasid ära – see maja ju ootas neid.

ÕÖBIMISTINGIMUSED ON TÕNISEL lihtsad, värviküllastest tubades mugavusi pole, aga jagub rahu ja vaikust ning taluõue ilu, mis mõnegi üheks ööks peatuja on sundinud siia hoopis kauemaks jääma. Soile külaliste seas pole eestlasi kuigi palju, igäühel neist kipub ju olema Muhus sugulane, kelle juures Juu Jääbi aegu peatuda. Nii koosneb külalisteraamat suuresti soomekeelsetest sissekannetest – “Hirrrven paljon kiitoksia!!!”. Soomlastepaar meie kõrvallaus käib siin näiteks igal suvel, üks professor tuleb linnuhääli lindistama, Tõnise korraldatakse kursusi ja peetakse pidusid.



Marget Tafeli ja Sulev Vahtra aiapeenardel kombineeruvad keraamika ja taimed.





Lambad on Soilel täiesti alles ja mõne päeva eest sündis just kaks tallekest.

Isegi kui teiega on samad lood, siis teadke, et Tõnise on parim koht kohvipausiks Paenase küлага tutvudes ja ette teatamatagi võib saada lõuna- ja õhtusööki, kui majas on parasjagu külalisi. Suur söögituba on rajatud rehealuse- ja laudaosasse, selle kõrval asub väike galerii, kus näeb suve jooksul kaht näitust, ukse taga võsub lehtla 15 viinamarjasordiga. Söögilaudade kohal ripuvad omapäraseid lambid on Soile enda disainitud, nagu tege-likult kogu interjöö. Lambid tulid aga peamiselt seetõttu, et päästeameti meelest oli liiga hämar ...

Kuigi sinna ruumi, kus kunagi lambad elasid, on nüüd ehitatud saun, on lambad Soilel täiesti alles ja mõne päeva eest sündis just kaks tallekest. Neid käib Soile siin ka talvel kaemas, kuigi muidu veedab pimedat aega Soomes. Kuidas mõneteistkümne perega küla võõramaalase vastu on võtnud? Vajab ju mandrihvaski veel paarikümne

aasta eest Muhusse minekuks viisat ja 1994 lahkus siit viimane sõdur. Vastuseks ütleb Soile, et nii kui ta saabub ja tuled põlema paneb, on mõni naaber kunstitudengite poolt Muhu värvidesse maalitud ukse taga – oi, sa oled tagasi!

SOOMLASTELE ON MUHU KOHATI VAHEST TUNTUMGI kui eestlastele. Turimistalu peab siin Lõunasadama lähedal Simisti külas ka põhjanaabrite kokandusguru Sikke Sumari. Kui seda võrrelda Tõnisega, siis kunagi sisekujundajaks õppinud Sumari maamaja pakub üksjagu rafineeritumat, gurmeeturistidele orienteeritud keskkonda, mille külastamisega kaasneb mõistagi ka suurem kulu.

Õöbimistingimused on ka siin lihtsad, mugavusmõõde on tubade kaupa erinev, leidub nii väga rustikaalset olmet iidses aias või eemal majakestes välikemmergutega, kui ka talukeskkonnas suisa luksuslikuna mõjuv tuba, millel on oma WC. Mugavalt mahub Nami-Namastesse peatuma korraga 12 inimest, aga ära mahutab ka 16. Vanas sepikojas asub kohustuslik saun, õhtut saab veeta kenas kaminasaalis.

Nami-Namaste talu põhirõhk on muidugi söögil, sealjuures mitte ainult söömisel, vaid ka toiduvalmistamise kursustel. Juba ainuüksi sisnemine Sikke kööki tekitab kokkamissoovi ja ühes siinsetest hoonetest salvestab ka oma telesaadet. Õuel asuva pitsaahju on kusjuures rajanud ehtne itaalia meister. Niisama möödaminnes hõrgutisi väga loota ei tasu, lõunasöögi soovi peaks päeva jagu ette teatama, aga vahel võib õnnestuda ka paari tunniga.

Nami-Namastesse on hõlbus läheneda ka meritsi – oma jahi või kaatriga saab silduda korda tehtud Lõunaranna sadamas, kus kail on vesi ja elekter, duširuumid, puhvet ja isegi paar magamiskohta.

NII VANATOAD, TÕNISET KUI NAMI-NAMASTET KÜLASTADES tasub märgata Muhu taluarhitektuuri iseärasusi. Keskkond on natuke teisiti korraldatud kui mandril tavaks – talu keskseks hooneks on ka

Tõnise talu õuel haarab sind seletamatu rahu. Mine kae, ehk tasub sul sinna mõneks päevaks peatuma jääda.





Uus **CNX** meestele.



Tegime jalatsid, mis on uskumatult õhulised ja kerged, kuid ei unustanud Sinu jalgade kaitset – omadust, mis meid tuntuks on teinud. Uus **CNX** kaalub alla 285 grammi, kaitseb varbaid ja on vastupidav. Mine matkates suvele vastu, plätserda vees või käi kus tahad!

KEENFOOTWEAR.COM

Saadaval RADEMAR ja MATKaSPORT kauplustes *

MATKaSPORT.EE

* RADEMAR Tallinna Sikupilli ja Rocca al Mare, Tartu Lõunakeskuse, Pärnu Kaubamajaka, Rakvere Põhjakeskuse ja Narva Fama kauplustes. MATKaSPORT Tallinna Järve, Ülemiste ja Rocca al Mare, Tartu Lõunakeskuse ja Pärnu Port Artur 2 kauplustes.



Väga võimalik, et paljudele Üügu panga külastajatele jääb koostistik märkamatuks. Pöörake mööda panka paremale ja ühel hetkel muutub maastik vägagi võimsaks.

Külastatute veebikodud

www.tihuse.ee
www.jaanalind.ee
www.vanatoa.ee
www.koguva.ee
www.muuseum.ee
muhuinsea.blogspot.com
www.soiles.com
www.naminamaste.com
www.lounaranna.ee
www.uisk.ee
www.padaste.ee

siin rehielamu, aga rehi ise on teistsugune. Nimelt ei peetud vaesepoolses Muhus loomi mitte laudas, vaid kivist ehitatud rehealuses. Ajaks, mil viljakoristus kätte jõudis, olid loomad karjamaadel ning talve laudana üle elanud rehi korralikult juba puhtaks tehtud. Selline kivist rehega talumaja mõjub üksjagu maalilisemalt kui suurel maal leiduvad taluhooned. Klassikalist Muhu õue raamivad aidad ning enamasti ka uhke dolomiidist või maakivist portaaliga kelder. Paljudest taludest leiab ka vägeva sepikoja.

Muide, Muhus on sel suvel ees ka üks oluline sündmus. Koguva korda tehtud külasadamas on valmis saamas ajalooline purjelaev uisk. Selle ettevõtmise üheks eestvedajaks on samas sadama veeres asuvas esivanemate popsitalus pesitsev põlismuhukas Andres Noor. Tähelepanuväärseks teeb uisu, et selliste laevadega veeti vanasti posti. Postivedamine omakorda oli põhjus, miks Koguva külas polegi kunagi pärisorjust olnud – siin elasid vabameestest postivedajad.

20. JUULIL TOIMUB UISU VEESKAMISE PIDU ning üks osake vanast heast Muhust tuleb teisepoolsusest

siia ilma tagasi. Laev ise valmib ka suhteliselt müstiliselt, sest uisust oli alguses teada vaid üks foto ja vanainimeste jutud. Lõpuks leiti pilte kokku neli ning lisaks Paksust Margareetast mudel. Mingeid jooniseid aga mitte ja parimaks eeskujuks jäi viimase uisu ehitaja pööningult leitud poolmudel.

Kuhu Estraveller seekord Muhul ei jõudnud? Näiteks vaatama Piiri magasaita, võimsat raudkivist hoonet, kus tegutseb praegu edukas puidutöökoda. Pädastest tuntud hubased raudkivihooned olid Muhu meestele muide alles käeharjutus, et ehitustehnikat õppida, ägedamad tehti hiljem. Veel ei jõudnud vaatama mullu Rene Buschi suvekodus valminud nelja tenniseväljakut, aga need ootavadki ehk rohkem päris mängijaid. Ja Liival, nagu öeldud, polnud kalakohvik ega miski muu veel avatud, aga uusi söögi- ja ostukohti peaks tänava tulema küll.

VÄHE JÕUDSIME UIDATA KA PÕHJARANNIKU MURRUTUSTEL

kus Tihuse Martin soovitas Püssina panka – seal kohtuvad meri, maa, kaljud ja kadakamets. Põikasime läbi vaid kõrgemalt, Üügu pangalt, mis pakub ülejäänud saarest täiesti teistsuguseid vaateid. Pangad pole siin ka sellised, et kõnnid kuristiku servale ja vahid alla, vaid pigem on maastik paras tee Mordorisse – siit-sealt jooksevad väikesed rajakesed, üks läheb üles, teine alla, mõne põõsa tagant avastad suure koopa, päris all saad kogemata jalad märjaks, sest sinna valgub kalju seest väljuv vesi. Tenniste kuivamise ajal võid siis lihtsalt maas kõhutada ja enda ümber õitsvaid orhideesid vaadata.

Minge kaege, Muhu miljööd on vaimustavad ja ärge üllatuge, kui vihmaselt mandrilt praamiga Muhusse saabudes võtab teid vastu päikesepaiste.

Uisk saab sel suvel vette, aga purjude jaoks pole veel raha kokku saadud. Nõnda saad hääs ettevõtmises osaleda sinagi, tee väike annetus ja pane uisule õlg alla!

MTÜ Väinamere Uisk
 221046097238 Swedbank



Saared

Läänemere saartes on kohe midagi eestimaalastele sobivat – turvaliselt kodused, aga ka piisavalt eksootilised, sest saareelu on alati teistsugune. Ainuke jama on, et elu seal maksab sageli paganama palju, aga nende ilu on iga ööri väärt. Silvia Pärmann tutvustab neist kaheksat võrratumat.



**saart
Lääne-
meres**

Tekst **SILVIA PÄRMANN**, Diivan

1 Hailuoto.

Soome viimane avastamata nurk

Ehkki Oulust käib Hailuotole iga päev laev, ei ole ülearu paljud turistid seda Botnia lahe põhjaosas asuvat saart enda jaoks avastanud. Saarel elab aasta ringi umbes 1000 inimest, suvel see arv küll mitmekordistub, ent 2000 ruutkilomeetrit on siiski küllalt palju, et iga-ülele ruumi jääks.

Ruumi on niisiis piisavalt, ja mitte ainult inimestele: suurem osa saare elanikkonnast kuulub ornitoloogide huviorbiiti või hülglaste sugukonda. Rannas kõrguvad linnuvaatlustornid, kust võib näha luiki, sookurgi, hanesid, parte, kotkaid ja kulle ning veel mitmeid haruldasi ja vähem haruldasi linde.

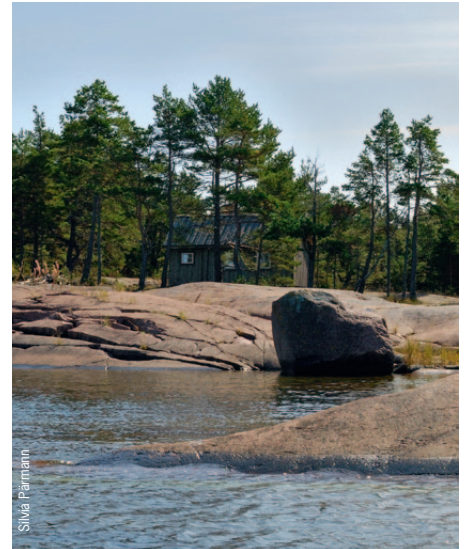
Liiv, merevesi ja tuul on kujundanud ilusad rannad ning augustis ja juulis soojeneb vesi ujumiseks piisavalt, ehkki väike talisupluse kogemus ei tee halba. Vesi on küll oluliselt soojem kui vanasti – tuhandeid aastaid tagasi oli



see koht kaetud kahe kilomeetri paksuse jääkilbiga. Kui jää sulas, kujundas see Hailuotol kõige imelisema looduskeskkonna: sopilise lahe ja liivadüünid. Maapind selles regioonis tõuseb pidevalt ning praegune Hailuoto oli kunagi mitmest pisemast saarest koosnev saarestik. Minge enne, kui see üldsegi mitte nii inspireeriva Ouluga kokku kasvab.

KOHALEMINEK. Hailuotole minekul ei pääse Oulust aga kuidagi mööda – või noh, sadam asub tegelikult linnast eemal, nagu ka Oulu lennujaam, kuhu saab vahel otse Tallinnastki. Oulusse saab ka rongiga sõita, istuda seejärel bussi, mis pooltunnise praamisõidu järel saarele viib, võib aga ringi liikuda ka oma autoga. Purjetajaid ootab Hailuotol 50-kohaline külalissadam.

www.hailuototourism.fi



2 Sviskär.

Elektrita erakuelu

Ahvenamaa on saarepuhkuse fännidele tõeline *jackpot*: 6500 saart ja otseühendus Tallinnaga.

Sellisest hulgast on võimalik valida täiesti oma saar, kuhu ükski kutsumata jalg ei astu. Sviskäril on kaks maja: nelja voodiga elumaja ja saun. Lisaks üks linnumaja ja ehkki linde on saarel rohkelt, ei ela selles keegi – see on mõeldud pesaks puhkaja mobiiltelefonile.

Sviskär on täiuslik saar niisama rannas või metsas ringi hulkumiseks – piisavalt väike, et eksimine võimatu oleks –, kalapüügiks, marjade korjamiseks, lihtsalt lõkke ääres istumiseks.

Saar on nimelt nii auto- kui ka elektrivaba, majas on gaaspliit ja õlilambid, aga arvuti aku laadimine nõuab juba mõningat ettevalmistust ja loomingulisust. Aga vähemalt on saunas aus puuküttega keris.

Vabatahtlik pagendus on luksus: ilma toiduta (selle valmistamiseks ja serveerimiseks on kõik võimalused loodud) maksab esimene ööpäev majakeses 125 eurot inimese kohta, iga järgnev ööpäev 80 eurot. Kui soovite, et külluslikud eined ja peremehe veinikeldri parremad pudelid teile söögikordadeks kohale sõidutatakse, maksab elu askeetlikul üksikul saarel vastavalt 210 eurot ja 160 eurot inimese kohta.

Mõne minuti pikkune paadisõit saarele ja

tagasi suuremalt naabersaarelt Silverskärilt on tasuta.

KOHALEMINEK. Oled sa Tallinnas, Turus, Helsingis, Stockholmis või Kapellskäris ja meeldib sulle rohkem Tallink, Viking või Eckerö – Ahvenamaale saad igalt poolt. Meri ei istu kohe üldse? No siis lenda – Helsingist, Stockholmist või Turust. Kui oled juba Soome serva jõudnud, vali suurte parvlaevade asemel parem saartevahelised maalisemad mereretked Osnäsit või Galtbyst – üks ülal-, teine allpool Turut.

www.silverkar.ax/en/sviskar

www.visitaland.com/ee

Saared



Karl-Kristian Ingeesen

3 Gotland.

Otsige ilu maa pealt ja maa alt

Kunagine vaikne ja idülliline Gotland koos Visby roosidesse uppuvate tänavatega on tänaseks Läänemere üks halvemini hoiatud saaladusi. Väljaspool keskaja festivali toimumise aega (sel suvel 4.–9.08), Almedaleni poliitikanädalat (30.06–7.07) ja nädalavahetusi on seal siiski üsnagi rahulik.

Eestlaste käikudega ollakse harjunud – Saaremaalt ja Hiiumaalt tuldi Ojamaale ikka käiakivi järele (üks maailma originaalsemaid vabandusi, mida kodus naisele tuua, kui on tahtmine nädalaks sõpradega naabersaarele kõrtsi ja tüli norima sõita).

Väikelinnas Visbys ostlemas käimises ei olnud tollal tegelikult midagi eriskummalist. See oli 12.–14. sajandil Läänemere olulisim linn, jäädes Hansa Liidu tähtsaima, Novgorodi ja Londonit ühendava (Novgorod–Tallinn–Visby–Lübeck–Hamburg–Brügge–London) kaubatee keskpunkti. Nende kuldsete aastate hõngu on Visby tänavatel tunda igal sammul.

Sama muinasjutuline kui maapealne elu Gotlandil on elu ka maa all. Nii sügavale maa alla kui Lummelunda koobastes ei saa minna just igal pool. Vesi on paekivist pinnasesse uuristanud käigud ja koopad, mille uurimiseks on külastajate jaoks heoluriigile kohaselt rajatud trepid ja sillad.

Seiklejatel on võimalus võtta koobastes ette ka kolme tunni pikkune retk, mille käigus saab kummipaadis libiseda üle maa-aluste järvede ja pugeda läbi kitsaste lõhede veel sügavamale maapõue. Kaheksakraadne õhutemperatuur ja veelgi karastavam vesi on suvel teretunud vaheldus, pärast saab ennast ju soojendada Gotlandi liivarandadel.

Kui Lummelunda koopad välja arvata, on

loodus hämmastavalt sarnane Lääne-Eesti saarte omaga ja nii võib tekkida küsimus, mis mõte nii kaugele sõitmisel oli. Ent lähemal uurimisel on see ikka välismaiselt põnevam ja taimekooslused on teised.

Eriti kadedaks teeb, kui vaadata, mis kasvab lammaste karjamaadel – ürtide valik, mille Gotlandi lambad endale iga päev sisse söövad, on oluliselt rikkalikum kui see, mida keskmise sissetulekuga eestlane endale lubada võib.

Lambad tunnevad ennast Gotlandil üldse peaaegu superstaaridena, kõik turistid tormavad neid tumeda kasukaga elukaid esimesel võimalusel pildistama ja üks korralike keerdsarvedega tüüp on enda pildi sokutanud isegi Gotlandi vapile.

Aga ka saare külalistele pööratakse piisavalt tähelepanu ja kaetakse külluslik toidulaud. Muidugi pakutakse palju kala, põldmarjamoosi, mett ja safranipannkooke – ja ka sedasama ürtidega juba elusast peast maitsestatud lammast.

KOHALEMINEK. Mõnetunnised laevareisid Gotlandile algavad Ny-näshamnist ja Oskarshamnist, millel on head ja laevagraafikuga sobituvad bussühendused teiste transpordisõlmedega. Nii Brommasti, Skavstast kui ka Arlandast (aga ka paljudest teistest Rootsja mõnest Norragi linnast) võib Visbysse ka lennata, Riistast või ammugi Kuresaarest tänavu Gotlandi lende ei paista pakutavat. Me transpordi hindu ei hakka parem mainima, sest kui need juba ära hirmutavad, pole sul Gotlandile mingit asja. Saared ongi kallid, aga seda kõike väärt!
www.gotland.info

4 Fårö.

Jõua mere asjus selgusele

Fårö on ulmeliselt ilus. See pole magus muinasjuturaamatu ilu, mis valitseb Gotlandil – Fårö ilu on kivine ja karge. Seal pole ka paljusid asju, millega turist harjunud on: panka, postkontorit, arsti ega isegi mitte konstaablit, kellele oleks ilmselt kogu aeg kohutavalt igav.

Fåröl on aga alati olnud erilised inimesed. Ingmar Bergman suvitas Fåröl, tegi seal mitu filmi ja lõpuks paraku ka suri samas. Päril lahkunud ta aga pole, igal suvel (tänavu 24.–30.06) toimub saarel Bergmani nädal. Arvatakse, et Fårö raukid ja üksikud paadikuurid on need, mille vahel Tove Janssoni kangelane Muumipapa "pidi mere asjus selgusele jõudma, et võiks merd armastada ja säilitada lugupidamise iseenda vastu" ("Muumipapa ja meri").

Fårö rahu on ühest küljest tingitud suure naabri Gotlandi populaarsusest, teisalt mängib oma rolli ka see, et harjumus Fåröl suvitamas käia pole juurduda jõudnud rootslasteski, välismaalastest rääkimata. Külma sõja ajal oli Fårö välismaalastele suletud. Saarel asus kuni 1990. aastateni sõjaväeüksus, alles selle lahkumise järel avati Fårö turistidele.

Fårö suvi ei lõppe augustiga – iga aasta septembris (sel aastal 21.09) toimub Fårönatta (Fårö öö), mille ajal on kõik saare baarid (neid on tervelt viis) avatud öö otsa ja kirikus algab südaööil jumalateenistus.

KOHALEMINEK. Fåröle pääseb Gotlandilt Fårösundi sadamast praamiga, mis väljub igal täis- ja pooltunnil kuni kella 22 õhtul. Praamisõit kestab seitse minutit ja on tasuta.
bergmancenter.se; www.gotland.info

Karl-Kristian Ingeesen





esttravel



Sa mäletad alati oma esimest prantsuse suudlust

Ning oma esimest romantilist jalutuskäiku Champs-Élysées'l. Esimest piknikku Seine'i ääres, vaadet Eiffeli tornist ja hommikusööki väikeses tänavakohvikus.

Eesti vanima ja suurima reisibüroona on Estravelil pikaajaline kogemus reisisajade ajamisel. See on muutnud meie tingimused paindlikeks ning võimalused rikkalikuks. Nii leiab igaüks endale sobiva sihtkoha ja seda mõistliku hinnaga.

Tasuta telefoninumbri 6 266 266 võid helistada ööpäevaringselt kas või teisest maailma otsast. Ikka selleks, et kodust eemal olles kõik võimalikult hästi sujuks.

25 aastat õnnestunud reise.

www.esttravel.ee

5 Vaxholm. Heeringad ja rikkad rootslased

Stockholmi saarestikus asuval Vaxholmil on elu käinud juba viikingitest saadik. Tänapäevased 10 000 elanikku on rahumeelsemad ja sobivad sealse pastoraalse idülliga paremini. Hästi elasid Vaxholmi inimesed ka juba enne, kui saar 19. sajandil rikkaste pealinlaste meelissuvituspaigaks sai – igal hommikul tiriti merest välja priskeid heeringaid täis kalavõrgud ja saadeti Stockholmile teele, siis aga lisandus veel kopsakas tulu suvitajate pealt.

Vaxholmil on kõrvuti tüüpilised Rootsi punased kalurimajad ja pastelsetes toonides suvitusvillad ning heeringate asemel annavad lugematutes restoranides ja kohvikutes tooni peenemad road – ehkki heeringat saab ikka ka.

Kui Vaxholm ise tundub liiga tsiviliseeritud ja rahvarohke, siis see on suurepärane koht kaugemale saarestikku väljasõitude tegemiseks.



KOHALEMINEK. Vaxholmile on Stockholmist alates 1869. aastast saanud iga päev laevaga ja nii ongi muidugi kõige õigem saarele minna – Waxholmsbolagetsi liinilaevaga, mis sõidab 40 minutit. Strömma Kanalboget korraldab suvel päevakruise

(240 SEK, soodustused lastele). Saarele pääseb Stockholmist ka bussiga number 670, mis on ratsionaalne valik, kui olete omandanud Stockholm Card, millega busitransport on tasuta.

www.vaxholm.se



6 Öland. Tuul, päike ja printsessi sünnipäevapidu

Öland on pugenud nii mandri külje alla, et saarele pääseb mööda kuue kilomeetri pikkust silda Mandri-Rootsist Kalmarist. Üle silla jõudes oota liivarandu, tuulikuid, tuult ennast, kasinaid maastikke, kindlusi ning palju suvitavaid Rootsi perekondi, teiste hulgas kuninglikku perekonda ennast.

Kuningapere on Ölandil igal aastal kindlasti 14. juulil, et tähistada kroonprintsess Victoria sünnipäeva. Kes tahab ehtsa printsessi peost osa saada, võib seda täiesti vabalt teha, ostes Borgholmis toimuvatele Victoria päeva üritustele 245 Rootsi krooni maksva pileti. Pisut proosaline asjade käik, ent siiski

– kui tihti siis ikka on võimalus käia printsessi sünnipäeval?

Rootsi kuningapere suveloss asub Sollidenis, ent lihtsurelikele puhkamiseks sobivaid külasid on saarel siiski ka. Näiteks Himmelbergas on säilinud 18.–19. sajandi külaolustik ning võluvad on ka Lõuna-Ölandi vanad külad, kirikud ja põllumaad, kus inimesed rahulikult paigal püsidid harinud põldu ja karjatanud loomi juba vähemalt tuhat aastat.

KOHALEMINEK. Ölandil on tervelt kolm lennuvälja, aga nende kasutamiseks peab õhusõiduk endal võtta olema. Liinilendudega pääseb silla mandripoolsesse otsa Kalmar linna Arlandast SAS-iga ja Brommalt Kalmarflygiga mitu korda päevas.

www.olandsturist.se

7 Bornholm.

Lõunamaa põhjalas

Kui Ölandil suvitab kuninglik perekond, siis Bornholmi kohta räägitakse legendi, et see on jumalanna Aphrodite suveresidents. Ilmselt armastavad ka jumalad päevitada – Bornholm on ametlikult Taani kõige päikesepaistelisem osa.

Pealinn Rønne on ehk tavaline võrreldes mitme teise piltpostkaardiliku küla, näiteks Gudhjem'i või Østerlars'i, oma ajaloolise välimuse säilitamise eest medali saanud Svaneke ja kindlasti kohe Haslega, mis on võluv väike küla, kus asub 1916. aastal asutatud ja tänapäevani töötav kalasuitsukoda.

Bornholmil on ebapõhjamaiselt kõlavate nimedega Kuldrannake (Haslest põhja poole jäävad kalurikülad, milles igäühes on oma kalasuitsukoda) ning Riviera ehk kaljune rannik väikeste lahtedega.

Saar on ainult 30 kilomeetri lai ja parim viis selle uurimisretk korraldada on rattaga. Rattateid on kokku 200 km ja peaaegu ükski neist ei lähe ülesmäge.

KOHALEMINEK. Bornholmile saab laevaga põhimõtteliselt igast lähemalasuvast linnast ja suvel mitte ainult Taanist või Rootsis, vaid ka Poolast ja Saksamaaltki. Lennukid Bornholmile stardivad vaid Kopenhaagenist. Kopenhaagenist ja Ystadist Rootsis pakutakse nii bussi- kui rongipileteid kombineerituna praamide omadega.

www.bornholm.info



VisitDenmark / Bourd'Enis



VisitDenmark / Thomas Nykrog



8 Rügen. Aaria rassi paradis

Rügen meeldib kõigile: Bismarck suvitas siin, Sigmund Freud ja Thomas Mann on jalutanud Binzi kaunite villade vahel ja Hitlerile meeldis Rügen isegi nii väga, et ta lasi sinna püstitada oma aja suurima ja meie aja sürrealistlikema hotelli Prora (www.proradok.de), 11 000 toaga kolossi, kus natsid merevaatega tubades oma stressirohkest tööst taastuda said.

Rügenist oleks võinud saada Saksa oma Costa del Sol, kui poleks tulnud teist maailmasõda ja kommunismi, mis elu mõneks aastakümneks seisma panid – ehkki Honecker veetis seal koos teiste seltsimeestega ka kahtlemata meeleolukaid puhkusi.

Kui müür langes, olid supelsaksad end juba Syltil mõnusaltsisse seadnud ja üldse oli Lääne-Euroopale raske müüa puhkusesihtkohana saart, mille kõik elanikud tahtsid sealt esimesel võimalusel lahkuda.

Praegu on Rügenil on pigem berliinilikult boheemlaslik meeleolu, mis on seletatav ka sellega, et rong jõuab Berliinist Rügenile vaid nelja tunniga. Võrreldes näiteks Vahemere saartega on seal isegi tipphooajal võrdlemisi rahulik ja – üldse tahtmata rahvastevahelist sõprust rik-

kuda – ei kohta lugematute tšarterlendudega kohale toodud joviaalseid Vene turismigruppe. Pigem puhkavad seal skandinaavlasted, kuivõrd Rootsi rannikult Trelleborgist pääseb praamiga Rügenile samuti nelja tunniga.

Muidugi ei puudu elegantsed jahid ning saare suurim kuurort Binz, mis on täis eeskujulikult renoveeritud mereäärseid villasid, ei saa glamuuri puudumise üle kurta. Restoranid pakuvad kööki, mille kohta saab kenamalt öelda rustikaalne. Kalarestoranidega ei ole koonerdatud ja külades käib enamik mehi oma paadiga ikka veel kalal, mitte ei tee turistidele päikeseloojangul lõbusõite lahesoppides.

Valdavalt rahuliku lainega merel Rügeni ümber on pakkuda pigem tuuliseid randu, mis tähendab, et suplejad avastavad ennast merd jagamast päevitunud ja heas vormis surfaritega. Hooaeg on küll lühike, ent südasuvised

temperatuurid küündivad 35 kraadini ja soe on veel ka augusti lõpus, kui suuremas osas Euroopast on juba alanud kool. Kõige turis-tirohkemal ajal saab aga privaatsust otsima minna saare rohelisse südamesse kastani-, tamme-, pöogi- ja jalakametsadesse.

KOHALEMINEK. Nagu öeldud, pääseb Rügenile mitmelt kaldalt, liinilende sinna ei tehta, kuid lennuväljake on täiesti olemas. No hüva, tegelikult on Saksamaa suurim saar mandriga (Stralsundi linn) täiesti ühendatud, mine siis auto, bussi või rongiga. Jahisadamaid leidub Rügenil ka tubli kümme-kond. Lähim suurem linn on sadakond kilomeetrit lääne poole jääv Rostock.

www.ruegen.de

NARVA
ENERGIA-
JOOKS



Eesti Energia



Integratsiooni ja
Migratsiooni Sihtasutus
Meie Inimesed



TULE. JOOKSE. AVASTA.

10. AUGUSTIL 2013 NARVAS

- 11:00 21,1 km jooksu start
- 12:00 Lastejooksud
- 13:00 7 km jooks ja kõnd
- 14:15 Autasustamine
- 14:45 Kultuuriprogramm ja kontsert

VIKING LINE
VIIB KÕIK
FINIŠEERIJAD
HELSINGISSE
KRUIISILE!

INFO JA REGISTREERIMINE:
WWW.JOOKS.EE

JOOKSU
TOETAVAD:



Päris-Soome pealinn

Turu

Tekst **KARL-KRISTJAN NIGESSEN**

Soome edelanurk pole just koht, kuhu eestlane väga sageli satuks. Varsinais-Suomi maakond ehk eesti keeles Päris-Soome ei jää oma uhkest nimest hoolimata iseenesest tee peale nagu näiteks Tampere, nii et Karl-Kristjan Nigesen pidi sinna ekstra sammud sättima.

Mõnele on see kant tuttav Muumimaa kaudu, teistele tänu sellele, et Päris-Soome pealinn Turu oli ühes Tallinnaga Euroopa kultuuripealinn. Kui nüüd veel mõelda, mida me sealse kohta oma uudistes näinud oleme, siis ehk meenub mõnele, et aasta tagasi saabusid Nukuteatri tänaseks väga palvasse rüppe Turus koolitatud noored näitlejad. Kultuuriga seotud märksõnu koguneb seega üsna mitu ja selle poolest silmajääv kant ei saa ju igav olla?

Ei olegi. Alustades juba nimest – too Päris-Soome ei tule tühja koha pealt. Ajalooliselt on tegu esimese tsiviliseeritud nurgakesega Soomes. Kahtlemata peavad põhjanaabrid mõningase ebamugavusega tunnustama, et see tsivilisatsioon jõudis neile Rootsist, aga kindlasti ei olnud see võimalikest variantidest halvim. Turu on läbi aegade olnud Soome mitteametlik pealinn. Siia valis 12. sajandil oma elupaiga Soome peapiiskop ning arvestades kiriku valgustavat rolli keskajal, polnud sugugi ime, et 13. sajandil oli siin linn. Soome ala valitsesid toona loomulikult rootslased ning selle võimu keskuseks sai Turu loss, tänapäevase vaatamisväärsus, mida ajaloo vältel on üksjagu

võimsamaks ja valitsejatele mugavamaks ehitatud.

Turu on see koht, mille kaudu soomlased oma keskaega mõtestavad, saates klassiekskursioone vaatama, kuidas too välja nägi. See on muide väga hea formaat nii lastele kui ka õpetajatele: keskaegsest linnast on säilinud katedraali müürid ning loss – mugavalt kompaktne õppekäik.

KOGU ÜLEJÄÄNUD LINN PÕLES aastal 1827 maha. Et soomlastele mitte liiga teha, olgu siinkohal mainitud, et keskaegse linna majade müüre saab näha mõnegi hilisema hoone keldris. Tundub kohe üksjagu iidsem, kui sarnaseid maju Tallinnas täies hiilguses seismas vaadata.

Jättes iroonilise suhtumise, tuleb tunnustada, et see tulekahju on Soome ajaloo üks suuremaid tragöödiid – kujutage endale ette uhket sadamalinna, kus laevad pääsevad mööda jõge otse linnakeskuse, uhket kivisilda üle linnaelu tuiksooneks oleva Aura jõe ja silla keskel 18. sajandil ehitatud börsihoonet ... Kahtlemata oli 19. sajandi alguse Turu üks Soome lahe piirkonna maalilisemaid linnu.

Tegelikult pole see maalilisus nüüdki kadunud ja nõnda külastab Turut aastas üle nelja



Karmi ajalooa Turu loss on väga tähelepanuväärne koht.



A. Kauri-Kristjan Nigassen



miljoni soomlase. Lisades fakti, et Turus on neli rakenduskõrgkooli ja kaks ülikooli, hakkab vaimusilma ette kerkima pilt nooruslikust ja tegusast linnast. Kohapeal tuleb välja, et linn jagab meie tudengimaailma epitsentri Tartuga nii mõndagi.

NII NAGU IIDSETELGI AEGADEL jookseb ka praegu läbi linna Aura jõgi, aga erinevalt näiteks Tartust täituvad soojadel kevadõhtutel selle kaldad mõnusa aega veetvate noortega. Kui küsida kohalikult, mis on tema arvates linna parimad ajaveetmise kohad, siis päris kindlasti mainib ta kaldapealset kolme esimese valiku seas. Suviseks tiksumiseks sobivad hästi vanad igaveseks jõeranda pargitud laevad, mille välikohvikutes käib vilgas elu.

Kui see on aga natuke liiga “soome”, siis võite jalutada ülesvoolu katedraali poole ning leida jõe äärest võluvas vanas puuhoones paikneva restorani Pinella ja haarata ülakorruse baarist ühe kohapeal segatud Bellini kokteili – Venezia päritoluga hõrgult reipa mullijoogi, mida kahjuks Eestis ei valmistata (leidub vaid pudeldatud valmisegu). Baarmen üritab siiski seda väidet kummutada, teatades, et on kuulnud, et Tartus saab. Tohoh!?! Mui-

de, tudengid vedelevad lihtsalt jõekalda murul ning kallavad vahuveini viisakalt limonaadipudelisse, et mahtuda seaduses aktsepteeritud raamidesse.

NAGU TARTU on Turugi mõneti üks väike puust linn. Ajaloolistest ehitistest on maalilisim 19. sajandi lõpu puithoonestus, vaheldust pakuvad järgmise sajandi alguse ehtsoomelikud kivimajad. On ka anomaaliad. Kui Tartu on täis pommiauke, siis Turu linnale on jõhkruuse pitseri vajutanud soomlased ise. Turun tauti ehk siis Turu tõi on mõiste, millega on tuttav iga vähegi kultuuriteadlikum soomlane. Tegu on sõjajärgse halastamatu modernismivaimustusega, mis sundis soomlasi lammutama ajaloolisi linnakeskusi, ikka uue ja parema nimel. Turu eripära näikse olevat, et siin on see tegevus olnud eriti kaootiline, tulemuseks närviline linnaruum, kus uuematel hoonetel puudub vähimigi respekt vanema keskkonna vastu.

Ma tõesti ei tea, kas tegu on reaktsiooniga tolele tõele või mitte, aga vähemasti kõrtsikultuur on omal dekadentlikul moel siin linnas vägagi päranditeadlik. Kuidas oleks kõrtsiga, mis on ehitatud vanasse pangahoonesse ja pangasaali

Luostarinmäki käsitöömuseum on sisuliselt vabaõhumuuseum. Imekombel säilinud vana agulimiljö on midagi sellist, mida Eestis alles pole.



Restoran Pinella Aura jõe kaldapealsel katedraali vahetus läheduses on iseäranis mõnus ajaveetmise koht.



Puutorin Vessa on päris kindlasti Turu kõige võluvam kõrts.



Soome kaasaegne toidutrend on natuke liigagi visuaalne. Nõnda serveeris einet restoran Smör.

Turu isikupärasemad majutused

Park hotelli – linnavilla

Sviidikvaliteedis toad neile, kes ei pea paljaks maksta sadu eurosid öö eest. Stiilse, ent natuke eklektilise olekuga ajalooline linnavilla, kus vastuvõtt tervitab külalisi häälekalt papagoi.

www.parkhotelliturku.fi

S/S Borea – majutus vanas aurikus

Sadamalinnale kohaselt leidub Turus ka võimalus ööbida laevas. Vana aurulaeva hotellitoad pole teab mis peened, aga eriline on see kogemus siiski. Toa päevahind jääb vahemikku 60–90 €, mitmeks päevaks broneerides oluliselt soodsam hind. Laeval leidub ka hostel.

www.ms borea.fi



HeseHotelli – mitte ainult hamburgerisõbrale

Hesburger on pärit Turust ja linna lähedal saarestikus saab igaüks imetleda hamburgerimeistrite villat. Linnas leidub seevastu Hesburgeri hotell. Puhas, korralik, aga hamburgeritaustaga. Tubade hinnad alates 50 €, tubasid leidub nii kahele kui neljale.

www2.hesburger.fi/hesehotelli

Rendi suvila!

Kui te olete valmis linnamelust välja astuma, siis siinse kandi kõige mõistlikumad ja sümpaatsemad ööbimised leiab rendisuvilatest (*mökkidest*) mere kaldalt. Hinnatase ulatub säästutasandist vene rikkurite mängumaani. Põhjaliku ülevaate pakutavast leiab veebist

www.visitturku.fi

ning kus alkohoolseid jooke hoitakse hiigelsuures seifis? Aga palun, Old Bank (www.oldbank.fi). Nõudlikule alkoholitarbijale pole see vahest põnevaim koht, enim müüdud on siin kolmosolut, soomespetsiifiline veider õllejook.

Kui tahad noorema publikuga aktiivsemat kohta, võid astuda läbi paigast nimega Koulu (www.panimoravintolakoulu.fi). Nagu nimestki aimata, saab siin välja elada kereesse talletatud koolistressi. Paremaks läheb meeoleolu kempus. Jah tööpoolest, Puutorin Vessa on vanasse peldikuisse ehitatud pisikõrts ja siinkohal pole tegu mitte ainult värvika, vaid ka meeldiva kohaga. Kõrtsi omanik ühes sõpradega ei salga oma muusikuanedeid ning kõrtsisuminat saadab elav muusika.

Koht on nii napp, et muusikute osakaal seltskonnas on paratamatult vähemalt kümmekond protsenti, tihti enamgi. Traditsioonilisemat pärandkultuuri pakub Uusi Apteekki (www.uusiapteekki.fi). Nimi on eestlasele mõistetav vaevata ning loomulikult pakutakse siin traditsioonilist ravimit põhjamaise kõikematva halli vastu. Neil päevil, millele võib rahulikult pohmelus järgneda, on Uusi Apteekki väga täis. Jooki manustatakse enamasti püstijalu ja tugeva õlatunde najal. Fooniks on vanad apteegiriulid, täidetud alkoholivalikuga, mis ületab kvaliteedi ja kvantiteedi poolest kõiki keskmisi ja ka mitmeid paremaidki Soome ja Eesti kõrtse. Vihjeks depressiivsetele Eesti väikelinnadele – see siin on teie apteekide tulevik!

ÕIGE JOOGISEKS KIPPUS JUTT, aga oli ju Turu-külastuse üks päevadest riiklikule pühale eelnev tööpäev ja siis ei jäägi muud üle kui end kohalikule lainele sättida ning ühes muu rahvaga kõrtsu marssida. On ju seegi osa Soomest. Kultuurireis, eks ole ...

Põhjanaanabrite kultuuris on ka üllatavamaid seiku. Umbes kümne aasta taguses ajas oli Soome koht, kus hea söök oli midagi, mida mõõdeti ameerikalikult portsjoni suuruse ja kalorimahuga. Täna on kõik muutunud, isegi Turu-taolises provintsilinnas saab einestada ka tõeline gurmaan. Viimase Soome restoranide edetabeli kahes esimeses kümnes oli Turu restorane koguniski kolm, kaks neist esikümnes. Vaimustus heast söögist on ka Helsingist väljapoole murdnud ning see on Soomes midagi väga uut. Kaht linna parimat ei sattunud

TULE MAITSEELAMUSTE REISILE!

Veini- ja kultuureis Põhja-Hispaaniasse

25.09.-01.10.2013

Reisi hind 995 € või 1180 € sõltuvalt valitud majutusest



Marino veinifestival - Sagra dell'Uva

04.10.-09.10.2013

Reisi hind 790 €



Imeline Toskaana – Itaalia hõrgud maitset ja kultuurielamused

16.10.-21.10.2013

Reisi hind 1190 €



**Kiirusta! Veini- ja maitseelamuste reiseid grupid on väikesed.
Saadaval on veel üksikud kohad!**





Kaljas Olga.



Kettumaa (www.kettumaa.fi) on üks saarestiku eksklusiivsetest ööbimiskohtadest. Väga stiilne.

Kajakirent

Saarestik on kajakimatkaja ideaalmaastik, saari on nii tihedalt, et ilma kehvemaks muutudes pääseb alati kuhugi tormivarju.

www.melajat.net

Kajaki- ja kanuurent. Pakutakse ka koolitust ning giidiga kajakiretki.

www.myotatuuli.fi

Kajakivalmistaja (Avalon kajakid), kes rendib omavalmistatud tooteid. Kajakisõidu algkoolitus ja telkimispaikade soovitusel tee peale kaasa.

www.villa-apollo.fi

Lisaks kajakiretkedele ka majutus, lõkketulel toidu valmistamise kursused, antiigiäri ja mõndagi muud huvitavat.

Purjelaevaga merele

Põhjamaade vanim sõidukõlblik purjelaev Olga toimetab seltskondi saarestikumerele, trümmis on mugavad ruumid, kus vajadusel saab maha pidada ka väiksema seminari. Teenindab enamasti ärikliente, aga ka eksklusiivsust ihkavaid erakliente. Sõidu hind on soolane, kruuži pikkus alates neljast tunnist ja hinnad alates 1500 € (+km). Eraklientide hulgas olla üksjagu rahakaid venelasi – suure raha eest saab väga erilise kogemuse.

www.hg-production.com

külastama, aga kolmas ehk Smör sai järele proovitud. Natuke üledisainitud toidud, aga kindlasti põnev. Samas on muljed subjektiivsed, näiteks edetabelis üksjagu tagapool olev eelmainitud Pinella serveeris meeldivalt vähem närvilist menüüd.

TAGASI VÄIKESESSE PUUST LINNA. Turus on puuasutemist säilinud üks, mis on tõeliselt eriline. Kuna-gist töölistkvaralit Luostarimäkil külastades on võimalus sattuda ka mitmes Eesti linnas eksisteerinud radikaalsesse agulikeskkonda, mis meil on paraku kaotsi läinud. Külaliskimpeisikestest, sageli mätaskatusega majadest koosnev vabaõhumuuseum on tõeline pärl, mis tuletab taas kord meelde, kui rahvalik ja looduslähedane on tänase disaini-Soome taust.

Võtad mõne teadlikult modernse Marimekko kostüümis linnapreili, asetad ta sellesse ajaloolise keskkonda ja vastuolu ei tekigi. Hämmastav! Ei saa jätta mainimata, et tegevuspõhises miljööloomises on nad siin Soomes vähemalt sama tublid kui meie Vabaõhumuuseumis. Mitmesugused töötoad, kohapeal tegutsevad meistrid, särasilmsne personal – väga tuttav tunne.

MUUSEUME JAGUB SIIN LINNAS VEEL. Kaasaegne kunst ühes muuseumi keldris olevate keskaegsete varemetega, Sibeliuse hea sõbra loodud Turuga üldse mitte seotud heliloojale pühendatud muuseum ning sadamalinna kohaselt efektne meremuuseum – valikuid jagub igale eale ja maitsele. Kohustuslik on siiski vahest too vabaõhumuuseum. Arhitektuurigurmaan leiab linnast kaks vahepeal siinsamas elanud ja töötanud Alvar Aalto projekteeritud kahekümnendate kontorihoonet, mis on kahjuks üsna masendavas seisus. Plusspunktid Tartule, kus maailma arhitektuuripärandit on suudetud märksa paremini väärtustada.

Ja miks ma Turusse tagasi lähen? Linna tagant hakkab pihta imeline saarestik, mis ulatub Ahvenamaani välja. Lähtuvalt saare suuruse määratlusest on neid siin kaksikümmend kuni nelikümmend tuhat, sõltub, kui suurt maalappi keegi on valmis saareks pidama. Mõningaid saari saab külastada jalgratastega, teistele pääseb paadi või jahiga, tihedalt saari täis ja tuulte eest kaitstud meri on tõeline maiuspala kajakimatkajatele.

LEXUS IS CREATING AMAZING

UUS IS

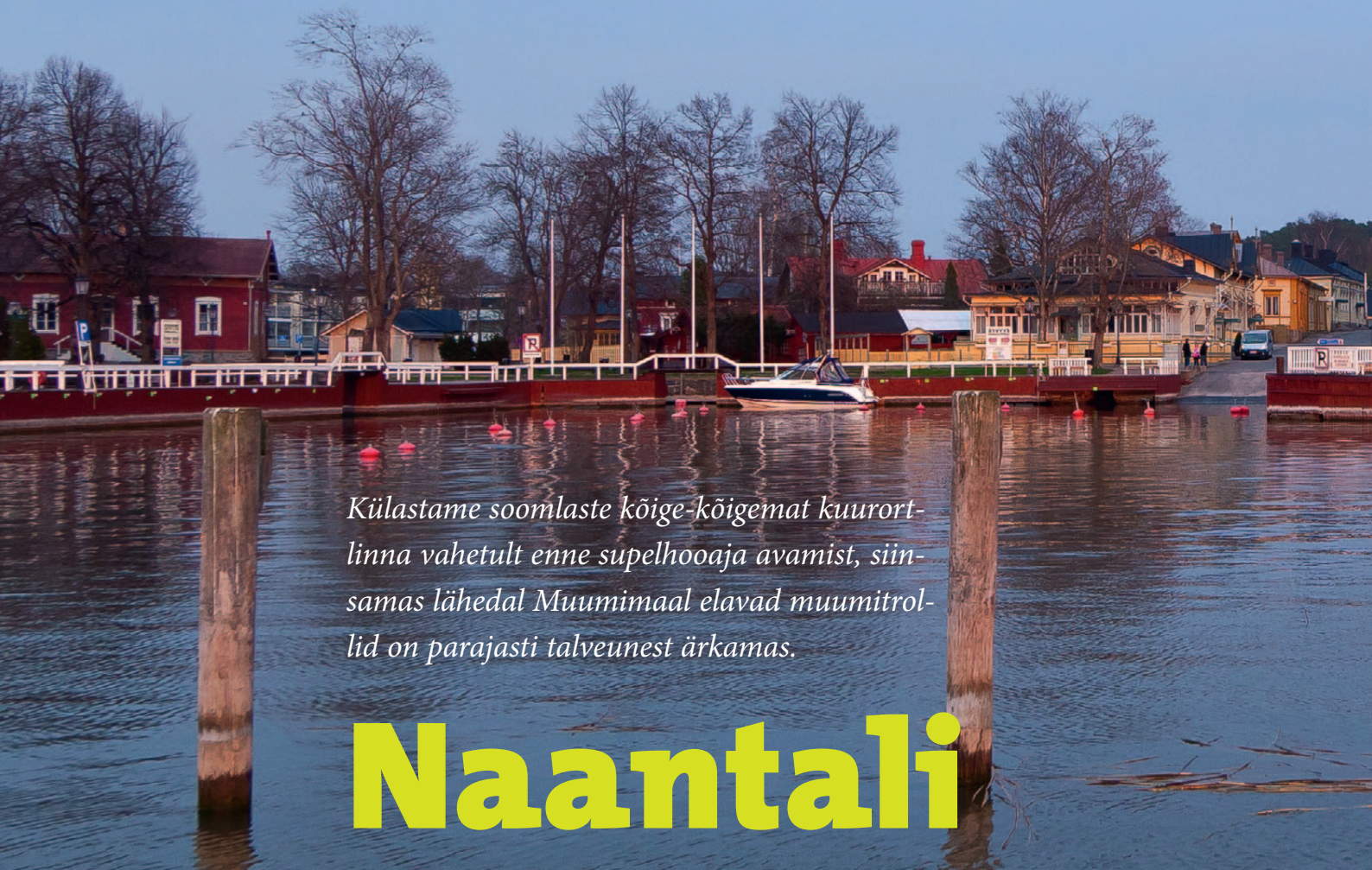
JUULI 2013



LEXUS TALLINN, PETERBURI TEE 1
TEL +372 6 190 005, INFO@UNELMAUTO.EE

IS 250 hinnad alates 33 990 €. IS 300h hinnad alates 37 990 €.
IS 300h keskmine kütusekulu 4,3 l/100km, võimsus 164 kW,
CO2 emissioon 99 g/km.





Külastame soomlaste kõige-kõigemat kuurortlinna vahetult enne supelhooaja avamist, siinsamas lähedal Muumimaal elavad muumitrollid on parajasti talveunest ärkamas.

Naantali



Teame seda paika Muumimaa asukohana. 14 kilomeetrit Turust, umbes nagu Tallinnast Viimsisse. Tasub märgata, et Naantali ei ole Muumimaa. Linn sai alguse 1438. aastal birgitiinide kloostriga asutamisega.

Paarkümmend aastat hiljem valmis praegugi linna kohal kõrguv keskaegne kloostrikirik ning tasapisi hakkasid saabuma palverändurid, kelle arv paisus sedavõrd suureks, et kloostrikõrvale tekkis teeliste teenuseid pakkuv asula. Niisiis turistide tõttu tekkinud linn. Kloostrikadus

ühes reformatsiooniga 16. sajandil, aga linn ja külalised jäid.

Täna on Naantali ääretult võluva puutarhitektuuriga keskus täis pisikesi hotelle, *bed-and-breakfast*'e, kohvikuid, restorane ja poekesi. Võib julgelt öelda, et linnakese peatänav toimib täpselt nõnda nagu sada aastat tagasi.

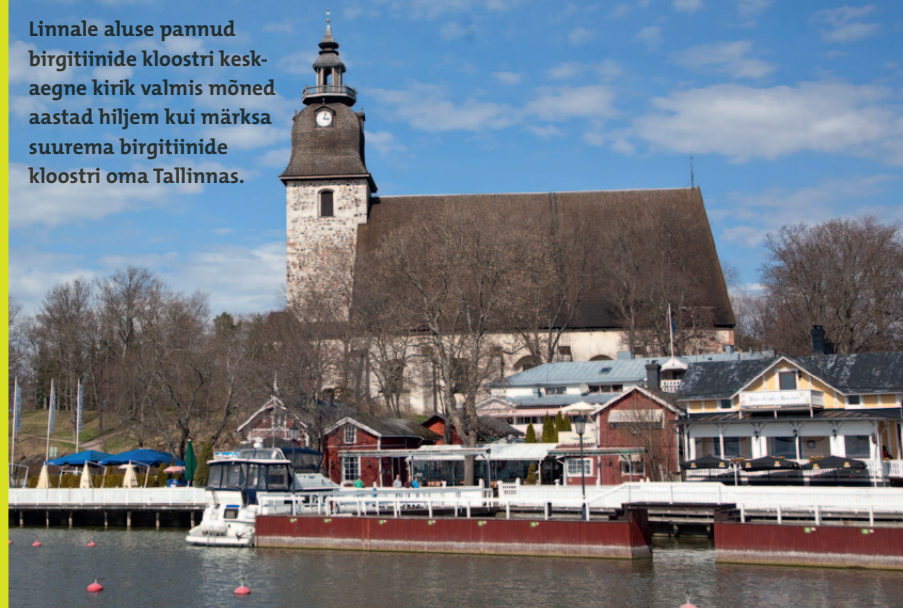
Naantali on soomlaste suveideaal. Mitte sügugi seepärast, et linna ees paikneval saarel asub Muumimaa, vaid kuna saarestiku maismaaserval paiknev linnake on just see idüll, mida üks põhja-

Viietämi super-spaa Naantalis. Peahoones leidub 81 Standard, 132 Standard Deluxe ja üheksa Superior Suite tuba ning ujuvas jaht-hotellis 133 Standard Deluxe/Deluxe tuba ning 5 sviiti. Lisaks 40 puhkusekorterit eraldi hoones. Jaht-hotell on tõeline turismi-ime.





Linnale aluse pannud birgitiinide kloostris kesk-aegne kirik valmis mõned aastad hiljem kui märksa suurema birgitiinide kloostris oma Tallinnas.



maalane suvelt ootab. Te ei kujuta ette, kui kaunis on õhtuvalgus kevadises ja suvises Naantalis, mil päike loojub Muumimaad peitva saare taha! Soome presidendid on seda ilu nautinud juba aastast 1922, mil lähedalasuval saarel paiknevast Lars Soncki projekteeritud lossikesest sai Soome presidentide suveresidents. Ööbimine Naantalis on kalline, suveideaalil on oma hind. Linna peatänava ööbimiskohad tasub broneerida pikemalt ette.

KARL-KRISTJAN NIGESSEN





estravel



Telli Estraveller

enne 1. septembrit 2013

6 või 12 kuuks või otsekorraldusega.

Tellijate vahel loosime välja šiki ning kvaliteetse digikaamera **Leica V-Lux 40**, mille on välja pannud Leica kaamerate maaletooja **Fotoluks**.

Telli siit: www.tellimine.ee

Loositingimused leiad: www.estravel.ee/ajakiri

www.fotoluks.ee

fotoluks
valgustab Sind fotoalal



Suvepuhkus üüritud maakodus

Tekst **MARTIN JAŠKO**, pildid **RAUL VINNI**



Mõne maamaja ülesvuntsimise või päris uue suvila rajamise asemel võib mõistlikum olla suvepuhkuse ajaks omale Itaalia villa asemel ka Eestis ajutine elamine hoopis üürida. Päris selline privaatsem oma maja, kus saad kõike ise teha, või vajadusel üldse mitte. Üks niisugune uus võimalus on avanenud Saaremaal Holmirannas.

Kuigi nõukogude ajal maa eraomandit polnud, tekkis just siis Eestis arvestatav suvilakultuur. Toonase võimu eesmärk ei olnud niivõrd pakkuda looduskaunis kohas suvitamise võimalust kui võrd leevendada kroonilist toiduainenappust. Seetõttu olid suvituskohad pigem miniatursed aiandid kartulivagude ja kilekasvuhoonetega. Täna on need enamasti linna lähedale rajatud suvilakooperatiivid muutunud uuselamurajoonideks ja kaotanud oma algupärase olemuse.

Linnainimeste jõukuse kasvades suureneb ka huvi privaatse suvekodu järele. Paraku on suvemajade turg Eestis väike, häid pakkumisi tuleb otsida tikutulega ning kvaliteetse maamaja ostuhind kipub krõbedaks jääma. Lisaks nõuab suvekodu aastaringset tähelepanu, hoolitsemist ja raha. Ratsionaalsem inimene küsib seepeale – kui mõistlik ikkagi on pidada teist elamist, mille kasutamine piirdub kokku heal juhul paari kuuga aastas.





ALTERNATIIV SUVEKODU PIDAMISELE on selle üürimine, mitte nädalavahetuse ööbimine motellis või telgiga metsaminek. Pigem räägime eestlastegi seas päris populaarsest puhkuse veetmise viisist, kus perega või mitme peale ühiselt üüritakse Vahemere ääres villa ja seal elatakse kui kodus – puuduvad teenindajad, uksehoidjad, administraatorid ning kõrvalised pilgud, süüa tehakse ise köögis ja võtme saab mati alla jätta. Lähemal ringi vaadates on küllap paljud meist leidnud koduse olemise lihtsas Soome mökkis kas siis kalapüügi- matka või mäesuusapuhkust nautides.

Kui selline puhkuse veetmise viis on iseeneestmõistetav välismaal, siis miks mitte kogeda sama tunnet Eestiski mõnes kohas, mis on ühtviisi nii privaatne, mugav kui ka kodune. Pikemateks perioodideks üürile antavaid suvekodusid on meil veel vähe, samas kasvab huvi nende vastu jõudsalt. Küllap leidub igaühel sõpru, kes on jäänud truuks korra kogetud meelepärasele suvepuhkuse veetmise kohale ning lähevad sinna aastast aastasse tagasi. Nii tekib maakodu omanikul ühtepidi lojaalne klientuur, puhkajatel aga jällegi soov naasta juba armsaks ja koduseks saanud kohta, kus ootavad ees eelmistest aastatest tuttavad külanaabrid ning laste mängusõbrad. Hea sõna levib suust suhu ning mingi hetk on külalistemaja püsikundedega aasta ringi kaetud.

MEREÄÄRNE KUNGLA KÜLA on Saaremaal Valjala vallas – poolel teel Kuivastust Kuressaarde. Tosina majapidamise ja ligi poolesaja inimesega idüllilises külas avab sel suvel ukсед Holmiranna talu, mis ootab suvitajaid just pikemaks perioodiks. Kunagise talukoha taastanud Andro Roosilehega vesteldes kumab igati läbi soov pakkuda puhkajatele eelkõige koduselt kvaliteetset tunnet ning iseolemise võlu.

“Austusest naabertalude elanike ja küla väljakujunenud elurütmi vastu oli talu taastamisel algusest peale sihiks leida siia väike arv kindlaid kundesid. Veel enne, kui hooned päris valmis said, olid esimesed huvilised juba ukse taga – üks Eesti juurtega Rootsi perekond broneeris kogu talukoha paariks nädalaks,” lausus Andro, kes lisaks



Holmiranna talule on kiviviske kaugusel rajanud ka Kungla väikesadama.

“Kes tahab, saab soovi korral ka käed mullaseks teha maitsetaimepeenraid rohides, niita ise muru, minna paadiga merele või lõhkuda kaminapuid. Tegevust leiab nii mugav suvitaja kui ka aktiivse puhkuse otsija. Lepime kokku täpselt nii, kuidas puhkaja soovib – koristaja võib käia iga päev või alles paarinädalase puhkuse lõpus, jättes kõik vahepealsed majapidamistööd pererahva enda teha. Kokkuvõttes on nii, et mida vähem kliente, seda parem kõigile,” seletas Andro Roosileht, kuid lisas, et need kliendid on see-eest pikaks ajaks ja varem või hiljem jõuab nedega ikka sina peale.

Paarikümne aastaga on Eesti turismielu rahunenud ja areneb pigem kvaliteeti kui massiturismi eelistades. Suvekodu üürimise teema on tõenäoliselt kujunemas üheks lähiaastate uueks trendiks ning Holmiranna on vaid üks esimesi seda loogikat järgivaid ärimudeleid.

Vaata www.holmiranna.ee ja küsi pakkumist oma reisikonsultandilt.

HAWAIIAN Tropic™

EST. 1969

THE *Beauty*
OF SUN PROTECTION

SILK HYDRATION PÄEVITUSEMULSION SPF 15,30

Lüksuslik siidiproteiine sisaldav päevitusemulsioon toidab, hellitab ja niisutab nahka rikkalikult 12 tunni jooksul. Emulsioonil on laiaspektriline UVA- ja UVB-kaitse. Hoiab ära päikesepõletuse ja naha enneaegse vananemise. Rahvusvaheline Nahavähi Organisatsioon soovib toodet kui ohutut ja efektiivset kaitsevahendit UV-kiirte eest. Kergesti imenduv emulsioon sisaldab toitvaid antioksüdante ja troopiliste taimede ekstrakte. Dermatoloogiliselt testitud.



Turismist ja turbulentsist

Estravelleri vana sõber, reisibüroo Estravel, saab tänavu suvel 25-aastaseks. Alari Rammo vestluringis heidavad pilgu minevikku ja tulevikku Estraveli tegevdirektor Anne Samlik, Balti tootesuuna direktor Malle Pottsepp ning lennumüügi ja siseteenuste direktor Mauri Saarend.

ALARI RAMMO: Te kõik olete Estravelis töötanud üle 20 aasta. Mis veel hommikul tööle kutsub?

ANNE SAMLIK: Ikka on põnev!

MALLE POTTSEPP: Maailm muutub kogu aeg ja turismis isegi kiiremini kui mõnes muus valdkonnas.

MAURI SAAREND: Konkurents läheb järjest teravamaks.

ANNE: Kui mina 1992. aastal alustasin, oli Eestis kolm reisibürood, Aeroflotil üks piletikassa Vabaduse väljakul ning see oligi kogu turism. Praegu konkureerime kogu maailmaga ja see kõik on toimunud 21 aastaga. Meil pole siiani ühtki sarnast päeva ja kogu aeg tuleb täiega sprinti joosta.

ALARI: Mille või kelle eest või järele see jooks käib?

ANNE: Ikka teiste eest ära! Kui tahad olla turul esimene, pead kogu aeg mõtlema, mida klientidele pakkuda homme ja ülehomme.



Anne Samlik
Jangtse kruisil.

MALLE: Siin firmas ongi huvitav olnud, sest me mõtleme kogu aeg esimesena uusi asju välja. Alati ei õnnestu, aga me püüame.

ANNE: Mõned aastad tagasi sai ehk vaadata taha-poolle ja kogemuse põhjal tulevikku planeerida, aga praegu vaatame ainult ette, sest elu muutub nii kiiresti.

MAURI: Kui ma tööle tulin ja inimene tahtis Hispaaniasse puhkusele lennata, pidi ta kõigepealt hankima Soome transiitviisa, et minna saatkon-nast Hispaania visat tooma. Lennupilet maksis mitu kuupalka ja kirjutati alguses käsitsi paberi peale, siis tuli ühtmoodi printer, mis trükkis läbi kopeeri, seejärel teine printer, mis trükkis info magnetribale. Nüüd on kõik elektrooniline.

ALARI: Ega me mäleta enam aegagi enne Euroopa Liitu või et alles 2008. aastast oleme Schengenis, kõik tänane tundub nii loomulik. Laias laastus tundub aga turism ju ikka ühesugune: enamik tahab kõige odavamast teenust, väike hulk kõige kallimat, piirid kaovad, äri kolib arvutisse?

MALLE: Reisibüroo osaks jääb rohkem pakkuda midagi põnevamat, mida omal käel ehk ei leita külastatavast riigist üles.

MAURI: Või mida ei saa ise internetis broneerida. Näiteks tahtis klient just piletit Miamisse, aga kui kuulis, et sama raha eest saab ka Kariibi mere saartel ära käia, võttis selle juurde. See ongi reisi-büroo roll – pakkuda oodatust rohkem.

ANNE: Me ei oska küll öelda, kuidas reisib tulevikus tänane 15–20-aastaste põlvkond; milline peaks reisibüroo sel hetkel olema, kui nemad suurema reisimise ikka jõuavad. Eks *online*-kanalite taga on ju ka reisibürood, mis kuvavad lihtsalt infot teisiti, Estravelil SKY24.ee näiteks. Kellele on aeg kallis, vajavad aga ikka abi. Keerulisemate reise otsimine jääb reisibüroo osaks.

MAURI: Lennufirmad ei ole üldse õnnelikud *online*-kanalite turule tuleku üle, nemad saavad sealt kõige vähem tulu ja tahaksid rahvusvahelisi broneerimissüsteeme radikaalselt ümber korraldada.

MALLE: Reisimine on muutunud inimõiguseks – noor inimene korjab pool aastat Austraalias õunu ja pärast seda on tal pool maailma sõpru täis, keda külastada ja kelle juures ööbida. Teatud põlvkond aga ei saa endale enam reisimist lubada – näiteks on vähem sakslasi, kes tegid siia varem pikki reise baltisaksa kultuuri nautimiseks.

ALARI: Kruiisipensionärid ei asenda neid?

ANNE: Kruiisid ei ole enam ainult pensionäridele! Kruiisindus on palju muutumas ja ka eestlaste seas oma kohta leidmas. Laev on nagu terve linn – sa ei pea igal õhtul oma kohvrit pakkima, vaid ärkad uues linnas ja garderoob sõidab kapis kaasas.



Malle Pottsepp ja tomatimüüja Saint Lucia saarel.

MALLE: Kruiisilaevadega tuleb Eestisse üsna palju nooremast seltskonnast, kes võtavad siin jalgrattatuuri, teevad kiire kanuutreti või ATV-sõidu.

ANNE: Paljudele polegi Euroopa enam tõsiseltvõetav sihtkoht, vaid nagu Läti-Leetu minek. Ühel hetkel muutuvad tõenäoliselt Lõuna-Ameerika, Aasia ja Aafrika samasuguseks koduturuks. Infot on niivõrd palju, selle töötlemise masinad (kasvõi hiina või tai keelest) lähevad paremaks. Häta jäädes vajavad inimesed ikka kellegi kontakti, ka *online*-kanalite puhul ja reisibüroo annab vajaliku turvatunde.

ALARI: Tuhakriisi ajal oli Estravelil kõvasti tööd küll. Mulle vahel tundub, et inimesed ei otsigi netist alati niivõrd soovitusi kui hoopis hoiatusi, mida vältida, kehvadest hotellidest kuni sõdade ja üleujutusteni. On maailm lihtsalt suurem või tõesti ohtlikum?

MALLE: Info liigub rohkem.

ANNE: Maailm on läinud ikka kurjemaks ka. Lugesin just Singapore Airlines'i uudist, kus suur Airbus sattus turbulentsi ja ennustatakse, et kliima soojenemise tõttu turbulentsid sagenevad, seega võib lendamine muutuda natuke ebamugavamaks.

MAURI: Sõltub kohast. Mõni sihtkoht läheb ikka paremaks ka, aga mõned trendid teevad reisiva inimese elu pigem ebamugavamaks. Näiteks lennupiletit ostes saab sama raha eest üha vähem ja toimub teenuste *unbundling* ehk osadeks jagamine. Kui mõni aeg tagasi oli kõik hinna sees, siis nüüd maksad iga teenuse eest eraldi: transport, pagas, söök, istekoha valik. Ja kui lisateenus on korra tasuliseks muudetud, hakatakse neid hindu kogu aeg tõstma

ANNE: Enam pole ka läbi hooaja üht hinda, vaid hinnastamine läheb kõikjal dünaamiliseks – hind muutub vastavalt lennu, laeva või hotelli täituvusele.



Mauri Saarend
Lõuna-Ameerika
ringreisil.

ALARI: Kui te saaksite valida, siis kas Rail Baltic, Piiteri või Haapsalu suund?

MALLE: Igale poole. Vene turistide arvu kasv oleks kiirrongi puhul tohutu, Euroopast rääkimata. Kolleeg käis just Frankfurdi messil, kus kõik ütlesid, et oo, nii põnev, aga siis küsisid, kuidas me Eestisse saame ...

ANNE: Kõik põhineb ühendustel. Kui keegi arvab, et strateegiliselt pole meil Estonian Airi vaja ning keegi lihtsalt tuleb siia lendama ... no ei tule, meid on liiga vähe.

ALARI: Kaua see üldse kesta saab, et kolmveerand Euroopa lennufirmadest on kahjumis?

MAURI: Kui konkurents väheneb, saab hindu tõsta ja kahjumist välja. Hinnad tõusevadki kenasti ja üle Atlandi sõidu hinnad on pärast lennufirmade ühinemisi juba väga kõrged.

MALLE: Muutustest veel. Viis-kuus aastat tagasi arvati, et videokonverentside tulekuga kaob konverentsiturism ära. Tegelikult pole midagi muutunud, sest inimene vajab ikka näost näkku suhtlemist.

ANNE: Kasvavad ka hobidega või lastega seotud reiseid ja seltskonnad lähevad suuremaks.

MALLE: Reisija rollid muutuvad samuti – sa võid sõita ühel päeval äriklassis, järgmisel lähed lastega tenniselaagrisse Maltal kõige odavama lennuga. Varem oli igapäev oma tase, eestlanegi ütles, et ma sõidan äriklassis ... Soome. 20 minutit õhus.

MAURI: Sõltub, kelle käes on rahakott. Ärireisija enda hinnatundlikkus on madal, tema tahab mugavust, aga firma võib survestada, kui kulud on liiga suured.

MALLE: Tööreiseid on ka lühemaks läinud. Näiteks kui konverentsidel paluti varem enne ja pärast

ka maaga tutvumiseks midagi välja pakkuda, siis nüüd piirdub see ainult Tallinna linnaekskursiooniga. Enamasti naistest kaaslastele sooviti varem ostlemis- või käsitööprogrammi, ent nüüd ei ole kaaslaste või on nad meesrahvad.

MAURI: Individuaalsed tööreiseid on kogu aeg lühikesed olnud. Paljud lähevad täpselt kellaajaks kohale ja tahavad pärast kohe ära tulla, kui mõistlikum oleks minna varem kohale ja puhata välja. Tõenäoliselt maksad siis ka lennu eest vähem.

MALLE: Firmade surve on samuti suurem, et minidaks kiiresti tööle tagasi.

ALARI: Eestimaalane reisib kodus ikka vähe. Käisin just Muhus lugu tegemas, turismitalude külastajad olla seal puha välismaalased, sest kohalikud otsivad alati sugulasi-tuttavaid, kelle juures ööbida.

MALLE: Täiesti vaidlen vastu! Meie ju mõtlesime kunagi välja, et reisibüroo võiks teha aktiivseid siseturismi pakumisi – Karupesa ja Rannahotell olid näiteks esimesed. Kui alustasime, oli kohalike osa 10% ja ülejäänud välismaalased, nüüd aga on peagu 50:50. Palju võetakse perepakette, teatripakette ja käiakse spaades.

ANNE: Anna inimesele ainult idee, mida kusagil teha, ja väga paljud tulevad kaasa!

MALLE: Lätis ja Leedus ollakse väga üllatunud, et me müüme nii palju siseturul. Me ei paku midugi ka väga palju turismitalusid.

MAURI: Aga hinnad tõusevad, sel aastal hotellid tõstsid kõik kõvasti.

MALLE: Masu ajal hinnad langesid kõvasti, nüüd on jälle tasapisi tõusus, nii ta käib. Kui aga Eestis ringi liigutakse, siis ikka üheks ööks, isegi Saaremaale – hommikuujumine, õhtuujumine, teatrikülastus. Kohaloleku ajad on lühenenud ka välismaal – tahetaksegi palju sutsakaid teha, et kogu aeg oleks *action*'it. Pika nädalavahetuse reiseid on tulevik, uus põlvkond saab kahe ööga oma energia kätte.

ANNE: Reisiostu otsustamise aeg on lühemaks läinud, laevapiletid ostetakse 2-3 päeva ette, samas puhkusereise planeeritakse pikemalt kui varem.

MALLE: Emotsioonistud sagedavad. Vaatad õhtul, et kolm päeva on vaba, ja mis pakkumise leiad, selle ostad kohe ära.

ALARI: Kus te ise viimati puhkasite?

MALLE: Dominikaani vabariigis.

ANNE: Sel aastal pole veel puhanud. Eelmisel aastal olin Singapuris ja Nice'is. Suvel meeldib mulle puhata Eestimaal.

MAURI: Eelmisel sügisel käisime perega Belgias ja Hollandis.



Sa mäletad alati oma esimest tõelist burgerit

Ning oma esimest kollast taksot. Esimest kohtumist vabadussambaga, piknikku Central Parkis, pärastlõunat Brooklyni sillal ning jalustrabavat kultuurielamust Broadwayl.

Eesti vanima ja suurima reisibüroona on Estravelil pikaajaline kogemus reisisajade ajamisel. See on muutnud meie tingimused paindlikeks ning võimalused rikkalikuks. Nii leiab igaüks endale sobiva sihtkoha ja seda mõistliku hinnaga.

Tasuta telefoninumbri 6 266 266 võid helistada ööpäevaringselt kas või teisest maailma otsast. Ikka selleks, et kodust eemal olles kõik võimalikult hästi sujuks.

25 aastat õnnestunud reise.

www.estravel.ee



Spontaanne kontsert kohviku hoovivärvavas, pillimängijate roosad kleidid ja paljad jalad, mis taburetil istudes veel maha ei ulatu – Eesti suvine idüll elab Viljandis, festivalilavade ja toidutelkide asemel otsige seda väikestest kohvikutest.

Elu on karm – kuni tuleb Viljandi suvi

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN**

Sel vaikselt hilispärastlõunal, kui jõime Rohelise Maja poe ja kohviku ees tumedalt röstitud kohvi sooja piimaga, mina ja üks võhivõõras kollase baret ja lõunaosariikide aktsendiga habemik, algas äkki suvemuusika ja tänav sai inimesi täis.

Kusagilt ilmusid emad ja isad ja lapsed ning saialõhnalisest kohvikust piilusid välja vaikuses kohvitassi taga istunud vanaprouad. Nad naeratasid ja nende kleitidel öitsesid lilled.

Ei maksa muidugi arvata, et igas Viljandi kohvikus kõlaksid pealelõunal viiul ja kannel, hõljuksid ringi värskelt ahjust tulnud leiva lõhn ja naeratused.

ROHELISE MAJA POOD JA KOHVIK nurga-peelses vanas apteegis on lihtsalt eriline koht. Selle menüü on pööraselt tervislik ja väikelinna kontekstis ka hullumeelselt julge. Kogu Eesti peale on ilmselt vähe kohti, mille omanikud ja kokad jõuaks igaks päevaks uue menüü mõelda ja sellesse näiteks põhjamaise maapähklisupi ja tatra-omletisalati roheline sibula sepi-ku ja sidrunivõidega kirjutada. Naeratada siis ka nendele inimestele, kes on rabatult hüüavad “Šnitslit polegi!?” ja ukse tagasi keeravad, ning jaksata aastaid oodata, kuni nende köögile veendunud fännid kasvavad.

“Miks sa linna lähed, kui siin on palju toredam?” küsis kollase baretiga mees



häämeldunult, kui sellest idüllist Tallinna ja kodu poole lahkuma hakkasin. Hetkeks jäin isegi kõhklema. Viljandi tundus tol hetkel eksisteerivat mingis paralleeluniversumis – samal ajal oli Istanbuli õhk pisargaasi täis; Saksamaal, Austrias, Šveitsis ja Tšehhis hukkusid inimesed tulvavetes, Viljandi elanikud

Rohelise Maja kohvik ja pood pakuvad külalistele uhkusega provintsi-saiakesi ja on provintsi enda inimesed pannud armastama näiteks kinoasalatit spinatipallidega, tatra-kotlette, tomati-läätsesuppi, spinatisepikut pastinaagivõidega – menüü on iga päev uus ja üllatav.

Viljandi

ja fännid aga kohvitasid, mängisid päikesepaistes pilli ja kirjutasid rebasepoisi piltidega postkaartidele tervitusi sellesse teise maailma.

ROHELISE MAJA KOHVIK POLE AINUS koht Viljandi päikese all, kus värvikaid inimesi kohtab. On veel kohvik Viljandi.

Nädalavahetustel istuvad seal kenasti sätitud proudad viisakate hallide sukkade ja beežide suvemantlitega. Vahel võtavad nad kaasa ka härrad, kelle püksid nad on selleks puhuks värskelts ära viikunud. Mis tähendab, et statistikat uskudes on tegemist üliharuldaste paaridega, kes on koos olnud juba ajast, kui naised meeste pükse viikisid ja üleüldse tehti veel riideid kortsuvast materjalist.

Kõik muu kohvikus on pärit samast ajast. Mööbel ja menüü (mulgipuder isegi näeb välja nii, nagu oleks valminud samal ajal kohviku interjööri) on tuttavalt turvalised – kui te muidugi veel juhtute kuuekümnendaid mäletama.

Ajastutruuduses on mindud isegi nii kaugele, et pole Wifit ega võimalust kaardiga maksta.

DETSEMBRIS AVATUD FELLIN parandab need vead ja taastab idüllilise meeleolu täisvõimsusel. See pole mitte ainult Viljandi, vaid kõikide maailma kohvikute vigade parandus (ehkki Rohelise Maja kohvikule pole absoluutselt mitte midagi võimalik ette heita peale nappide lahtiolekuaegade).

Kui on suvi, võib kokk isegi nõgestest maailma kõige maitsevama lõuna teha, varahilisõhtul mängib keegi ikka klaverit või kitarri või loeb oma luuletusi – see



keegi võib olla näiteks Doris Kareva. Nädalavahetustel, ka päris hilja pärast mõnda Ugala etendust, saab selle veiniriulist ja koogiletist lohutust

Eksklusiivne pealelõunafolk: pärimusmuusika kõlab kõige paremini hoovivärravas ja siis, kui seda korraga kogu Eesti ei kuula.



Kohvik Fellin on poole aastaga edukalt ravinud Viljandi väikelinnadepressiooni. Selleks oli vaja natuke pähkklikooki, veini, muusikat ja lilli terrassil.

Kohvik Viljandi

Lossi tn 31
E-R 8-19, L-P 9-19

Rohelise maja pood ja kohvik

Koidu 2
E-L 9-18

Kohvik Fellin

Kauba 11/Tasuja plats 1
P-E 11-21, T-N 11-23, R-L 11-24



KLICK
SINU DIGIPOOD

Samsung
New SERIES 7 Chronos

Tõenäoliselt parim sülearvuti maailmas

Samsung Chronos 770Z5E

ekraan 15.6" FullHD	Intel Core i7 3635QM	mälu 8GB	kõvaketas 1000GB
Windows 8	aku tööaeg 11:30	kaal 2,35kg	garantii 3a



Notebookcheck.net on täna maailmas suurim ja professionaalseim söltumata sülearvuti teste kajastav veebiportaal, kes on hinnanud Samsung Chronose parimaks multimeedia sülearvutiks maailmas.

- 2GB GDDR5 AMD Radeon HD 8870M graafikakiirendi
- WIFI • Bluetooth 4.0 • 2xUSB3.0 • 2xUSB2.0 • HDMI • VGA

- Kiirem kui kunagi varem**
RAMaccelerator tehnoloogia koos Inteli uue i7 neljatuumalise protsessoriga.
- Nutikas IntelliMemory tehnoloogia**
Samsungi eksklusiivne IntelliMemory tehnoloogia tagab kuni 1,5 korda parema jõudluse programmide käivitamisel, veebis surfamisel ja video töötusel.
- Veatu multimeediaelamus**
Tõeliselt eriliseks teeb arvuti 2GB GDDR5 AMD Radeon HD 8870M graafikakiirendi, mis on täna üks maailma võimsamaid. Ülitkiire kiirendi tagab veatult särava visuaalse tulemuse videoklippide toimetamisel, filmide vaatamisel või mängimisel, ilma puhverdamise või viivitusteta.
- Arvuti aku kogu päevaks**
Samsung on lisanud sellele mudelile eriti võimsa 8 elemendiga liitium polümeer aku, mille tööiga on koguni 11,5 tundi, seda üheainsa laadimisega.
- Elutruu täisresolutsiooniga ekraan**
15,6-tolline täisresolutsiooniga ekraan SuperBrighti (300-nitine) kujutise parandamise tarkvaraga on 50% eredam kui tavaline ekraan ning 40% selgem.
- Nüüd saad pilti juhtmevabalt edastada**
Üle õhu saatmine toetab kuni FullHD eraldust. Lisaks vajad telerit, millel on WiDi valmidus või eraldi vastuvõtjat teleri lähedale.
- Esmaklassiline heli JBL® kõlaritega**
Nautige kahe suure ja võimsa 4W JBL® stereokõlari erakordselt selget ja realistlikku ruumilist heli.
- Ergonoomiline klaviatuur taustavalgustusega**
Taustavalgustusega klaviatuur kohandub automaatselt valgusoludele. Öösel või pimedas töötades suurendab see klahvide heledust, tagades optimaalse mugavuse ja kasutuslihtsuse.



1299,-
kuumakse alates
48 kuud **32.88€**

»»» vaata lähemalt: www.klick.ee/chronos

www.klick.ee osta kodust lahkumata.
Kaup kätte 2-7 tööpäevaga. Kiire ja mugav järelmaks.

Mahatõmmatud hindade näol on tegemist toodete tavahindadega.
Kampaania kestab 01.06.2013 - 30.06.2013.
Kaupa on piiratud koguses. Kõik pildid on illustratiivsed.



KLICK

Tähelepanu: Järelmaks on finantskohustus. Enne järelmaksu lepingu sõlmimist tutvuge vastava teenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerige asjatundjaga. **Järelmaksu pakkujaks on Swedbank Liising AS.** Krediidikulukuse määr on 15,01% aastas järgmistel näidistingimustel: järelmaksu summa 500 €, sissemaks 10%, tagastamise tähtaeg 2 aastat, intress 9,9% aastas, lepingutasu 19 €. Määr on arvestatud eeldusel, et põhiosa ja intress makstakse tagasi igakuiste annuiteetmaksetena. Arvutus on ligikaudne ja võib erineda Teile pakutavatest tingimustest. Soovitame tutvuda järelmaksu infoa aadressil www.klick.ee/jarelmaks.

Revolutsiooneelses Peterburis elas eestlasi rohkem kui toonases Tartus, täpset arvu ei tea ilmselt keegi, ent suurusjärguks tuleb pidada pooltsada tuhandet inimest. Seega oli tegu suuruselt teise eesti kogukonnaga toonases maailmas. Lisaks paari aasta eest meie teadvusse jõudnud Jaani kirikule on Peterburis veel üks oluline kirik. Eestlaste poolt üksjagu unustatud koht.

Tekst **KARL-KRISTJAN NIGESSEN**
Pildid **KAIDO HAAGEN**

Eestluse maamärgid Peterburis

Kummalisel kombel on ilmalikus (ja aina enam ilmalikku rõhutas) maailmas just kirikud need maamärgid, mis kipuvad säilima ning meelde tuletama möödunud aegade inimesi ja tegemisi. Näiteks olgu eelmainitud Jaani kirik – vaimuelu keskus, hariduselu keskus, tööline eestluse kants.

Ometi oli neid kantse veel ja neist üks pole sugugi vähem väärikas ega sil-

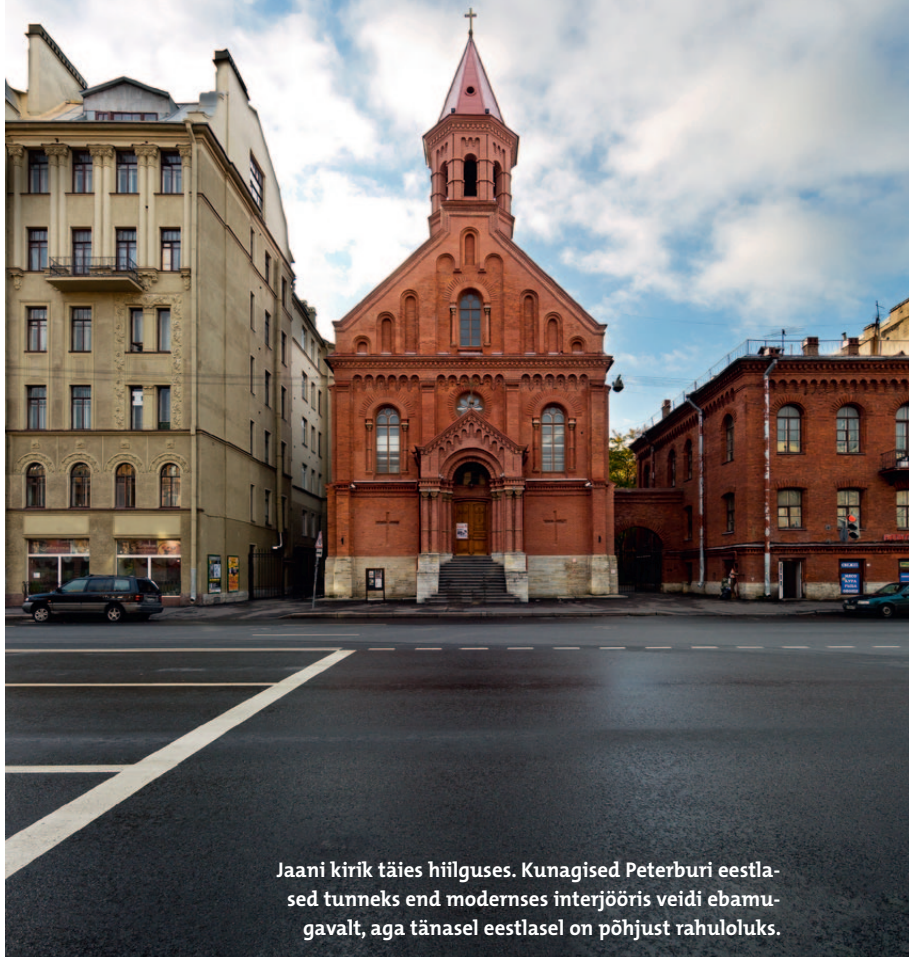
mapaistev kui Jaani kirik. Ajaloomälu on paljuski ideoloogiline ja nõnda on Püha Issidori kirik, mis ei asu Jaani kirikust sugugi kaugel, ositi ka poliitilistel põhjustel üksjagu unustuse hõlma vajunud.

Õigeusk ei ole ajalooliselt eestlastele võõras olnud ning kunagine arvukas eesti õigeusklik kogukond Peterburis vajas 20. sajandi alguses päris oma kirikut. 1907. aastal valmis kümne minutise jalu-

tustee kaugusel Jaani kirkukust Lermontovi ja Rimski-Korsakovi prospekti ristmikul kanali kaldal uhke kirikuhoone, mille ehituseks andis sümboolse toetussumma ka tsaar Nikolai II. Loomulikult ei olnud siin vaid kirik, tegutses eesti kool ja avatud oli raamatukogu.

Enamikule on kirikust natuke tuttavama nimega selle rajamise vaimne eestvedaja Paul Kulbusch, 1919. aastal





Jaani kirik täies hiilguses. Kunagised Peterburi eestlased tunneks end modernses interjööris veidi ebamugavalt, aga tänasel eestlasel on põhjust rahuloluks.



Issidori kirik. Taastamistööd on pooleli, küllastajatele on avatud tagasihoidlik alumine kirik.



Tartus punaste poolt hukatud esimene Eestimaa õigeusu piiskop Platon. Enne kui ta piiskopiametisse nimetati, teenis Paul Kulbusch Issidori kirikus, kujundas kogudusest vaimuelu keskuse ja oli ka uue kirikuhoone ehitamise eestvedaja. Muide, Platon on esimene eestlasest kristlik pühak – õigeusu traditsioonid toob märtrisurm kaasa pühakustaatuse.

Platoni mantlipärijaks Peterburis sai

samuti eesti mees, Paldiskist pärit isa Karp Elb. Revolutsiooni järel lõpetas tegevuse eesti kool, aga kiriku vaimne roll sotsialismi ideaalidest haaratud linnas muutus senisest vahest olulisemaks. Isa Karp Elb jäi Peterburi ja kujunes sealses kirikuelus väljapaistvaks vaimseks liidriks. Püha isa paratamatu lõpp saabus 1937. aastal, mil talle esitati süüdistus kontrerevolutsioonilises tegevuses. Järg-

nes mahalaskmine. Peatselt suleti ka kirik ja sellest sai Kunstifondi ladu. Täna on osa kirikust taastatud, aga kunagise hiilguseni jõudmiseks läheb veel aega. Eesti riik selle kiriku taassünni protsessis ei osale.

Estraveller soovib Peterburi reisiplaanidesse võtta ning kui soovida seda eestlasena uudistada, siis pole meie jälgede avastamine sugugi vähetähtis.

STARTS

Tekst ja pildid **ASSAR JÕEPERA**

Vuragem!

Kahel rattal mööda Kuramaad

Assar Jõepera pakkis rattakotid, võttis sõber Taavi kaasa ning asus rattaga avastama üht Lätimaa kõige inimtühjemat piirkonda.

Kuramaa on omamoodi ilus. Lühikesel, kolm päeva kahe rattalistel veeretud matkal jäi silma palju ning parasjagu talletus nähtud vaateid ja hetki ka fotodele.



Ilusas Talsi linnas asuv Martinelli kohvik / öömaja oli sümpaatne peatuspaik.

Matkapäeva puhkehetk. Värskendus kehale ja tööd teinud jalgadele.



Kuramaa ehk Kurzeme kohta tuleb tõesti kasutada sõnu omamoodi ilus, sest sellist natukene aeg-on-seisma-jäänud olustikku igal pool lähinaabruses ei kohta, Kurzeme kandis aga küll ning kohati on aeg nii seisma jäänud, et võtab lausa kukalt kratsima. Eriti sellistes olukordades, kus on vaja kohalikele midagi küsida ning avastad, et keegi ei mõista ei inglise, eesti ega üllatuseks ka mitte vene keelt. Põnev, kas pole? Igatahes: mida lähemale Kuramaa tipule Kolkale (liivi keeles Kuolka, tegu on traditsioonilise liivlaste asualaga), seda vähem teisi keeli mõistetakse. Kuid hakkama saab kenasti – kõik rannikuäärsed poemammid on harjunud paberil numbritega summat näitama ja lõikama täpselt nii paksu tüki suitsuvorsti, kui palutakse.

VAATAMIST JAGUB KURAMAAL KUJAGA. Uhkeid kirikuid, suursuguseid mõisakomplekse, imeilusaid vaateid voortele ja küngastele ning muidugi lõputuid liivarandu, mida lõunanaabrid reklaamivad kui Euroopa kõige pikemaid. Ja teevad seda täie õigusega, sest mööda rannaliiva saaks soovi korral teha pea 200 km pikkuse rattaretket. Liiv on seal muide eranditult selline, et rattaga

Kuramaa



Kuramaa hertsogilossid on suursugused ja võimsad. Sedavõrd uhked, et hiljem palkas Rundale ja Jelgava (pildil) losside arhitekti Rastrelli tsaari õukond.



Mersragsi kalasadam on õhtuti vaikne. Hommikul kihab siin elu ja kalalõhna on kõikjal tunda.

mööda rannariba sõites on tunne, nagu kulgeks staadioni pehmel kummikattel.

Seega ideaalne matkatee vahelduseks kruusaja asfaldilõikudele!

KURAMAA JÄTTIS ENDAST MEELDIVA MÄLESTUSE vaatamata sellele, et rattamatkale läksime ilma otsese marsruudi ja planeeringuta. Eredaima mälestuse väikelinnadest jättis kindlasti Talsi, mille kõrgel künkal asetsev vanalinn ja järveäärsed õhtused vaated olid lummavalt ilusad. Kolka oma tõeliselt maailmalõpuliku asukohaga ning Mersragsi kaluriasulana on samuti mainimist väärt, nagu ka luited ja liivarannad, milletaolisi kohtab harva. Kui mõelda sinna düünide vahele üks telk, hommikune virgutav suplus lainetes ja emotsioon, mida võimsalt kohisev meri annab, siis on päris kindel, et see põgus reis ning paarisajakilomeetrine rattaretk tuleb ühel päeval asendada Kuramaa märksa pikema ülevaatamisega. Siinkohal peatukski, jäägu piltidel võimalus Kurzemet tutvustada.

Milzkalnsis asuv maanteemuuseum pakub emotsioone vanamoodsa tehnika sõpradele.



Vasakul kohisev meri, paremal liivadüünid – Läänemere rannikul telkimas.





Luhtre Turismitalu

Luhtre Turismitalu sai alguse 2005. aasta sügisel. Juba 2007 pärjati see Eesti parima turismitalu tiitliga. Kui kaks suurt armastust saavad kokku, siis jõud, mis kõik enda ümber öitsema paneb, on suur. Marje ja Kaido kohtusid 2003. aastal ning Kaidole pärandatud talu sai hoo sisse. Marje tuli Tallinnast ja talle meeldisid vanad asjad. Koht oli sobiv ja talus alles kõik ostetud ja soetatud esemed aastast 1897. Sellest vormiti huvitav muuseum.

Luhtres on 20 tuba. Nendest 9 on erinimelised ja eriilmelised: Pruudituba, Kolmekaru tuba, Meremehe tuba jne. 6 kõigi mugavustega tuba valmisid jaanipäevaks. Uues saunamajas, mis mahutab 8-liikmelist seltskonda, asub ka mugav kaminasaal.

Saale on mitu. Vanast laudast tehtud saal teenindas külalisi 2012. aastani, misjärel valmis suur 100 m² vanas stiilis valgusküllane ja ruumikas pidusaal. Seda on kasutatud nii pulmadeks, sünnipäevadeks kui seminaride läbiviimiseks.

Saal mahutab kuni 100 külastajat. Luhtres on vene saun basseiniga, kuhu mahub korraga 20 inimest, lisaks uus soome saun 8-le.

Peremees toob metsast tihti ulukiliha, mis reheahjus küpsetatuna lausa sulab suus.

Luhtre Turismitalu ootab ka spordisõpru. Siin on head võimalused tennisemängijatele, korvpalliharrastajatele ja rannavõrkpalluritele. Meeskonnaga saab minna lisaks metsa, viburajale, mis valminud rahvusvaheliste nõuete kohaselt.

Lastele on loodud nelja kiigega kiigeplats ja liivakast. Ka väike, 60m Tarzani-rada on ohutu ning ootab lapsi juba alates 5. eluaastast.



Lauri Laan, eestimaitised.com

Viinistu Rannarestoran

Tekst **TANEL EIGI**, veiniajakiri Vine



Katrin Press

*Veiniajakirja VINE peatoimetaja Tanel Eigi väi-
sas koos kaasa Stina ja lastega Viinistu restorani.
Eest leiti põnev köök, mis serveeris üsna oota-
matuid toite. Võiga praetud kiisafileed näiteks.
Põnev? Hirmus? Hirmus põnev? Loe ja saa teada,
mida selle suve üks põnevamaid toidukohti pakub.*



Lauri Laan, eestimaitised.com



Lauri Laan, eestimaitised.com

Lähene enda jaoks tundmatutele söögikoh-
tatele tavapäraselt eelarvamusteta, aga kuri
süda sunnib siiski teinekord välja ütleva,
kui midagi annaks teha paremini või mingis
punktis justkui suisa nõrk ollakse. Nüüd käisin
Viinistu rannarestoranis, mida on juhutama asunud
tuntud toidublogija, Sadama turu endine perenaine
ja kunagine armastatud Tigu restorani abitigu Liina
Karron. Kõlab paljulubavalt eks ole?

No mis ma oskan öelda. Ma küll ei saanud seda
ette-ihaletud küülikukoiba, mis nädal varem menüüs
oli, aga koha üks põhilisi ideid ongi pakkuda toitused
toorainest, mis on olemas ja mis on värsked. Midagi
uut ei ole ju, kõik räägivad juba aastaid seda juttu.

Aga. Harva olen sisemiselt sedamoodi mõ-
misenud maitsete puhtuse ja kuidagi lapsepõlve,
vanaema kööki tagasi viiva lihtsuse üle. Ja see käis
kõikide roogade kohta, eranditult.

KOKA TERVITUSROOG kolme erineva pesto-kõdiga
(karulaugu, klassikaline ja peedi) ning kuivikleiba-
dega oli juba ärev signaal.

PRAETUD KIISAFILÉE kuumade tomatidega. Halloo,
kiisk on klassikaline. Aga ma mäletan seda maitset
ilmselt eelmisest elust. Jumalik. Olgu, ma ise oleks
tuliseid tomateid terakese pehmemaks kuumuta-
nud, nii et struktuur oleks pisut lõmakaks läinud
– käsitsemine olnuks kergem.

SUITSURÄIMED JA MARINEERITUD RÄIMED. Lapsed ei
saanud aru, et neid esimesi tuleb süüa n-ö koos saba
ja sarvedega, siis on eriti hea. Marineeritud versioon
oli oma suussulavuses ületamatu. NB! Me võtsime
selle kala-ilu kõrvale Chablis'd (vahemärkusena, vei-
nikaart on hea ja hinnad väga mõistlikud), ja üllata-
val kombel sünkas see isegi pea toore räimega (sageli
on sellise kombinatsiooni saatjaks vale metalne mait-
se, kuidagi suutis kasutatud marinaad seda vältida).

Ahjaa, salaviinaga immutatud lõhe – seda mait-
set te poest ostetud kala puhul ei saa. Ja küsimus
pole viinas.

KRÕBE KOHA – valitud delikaatsed lisandid (kuum
kirsstomati salat, paar krõbedat sibularatast, spar-
gel ja aeduba) maitsestasid kala hästi. Kala ise oli
ülimalt *au naturel*, Stina pani pisut soola juurde,
mulle pakkus naudingut kala enda mahlasus ja
puhas maitse.

MAGUS. Pohla-kamakoogi mõte sai ausalt ja kohe
ära varastatud. Seni parim idee kama kasutamiseks,
mida näinud olen. Šokolaadikook oli nimepärija
sõnul hea disainiga (mitte mingi labane suur kä-
rakas), laste ühine seisukoht küsis siiski rohkemat
moosi lisandiks.

PS. Teenindus oli väga armas, eriti arvestades, et jõudsime
restorani ukse taha pisut peale sulgemise aega. Ärge seda
järele tehke, suure suve alguseni on avatudolemise aeg
N-P 12-19, sealt edasi leiab värsked info www.viinistu.ee ja
www.facebook.com/ViinistuRannarestoran.

bauhof
EHITUS JA AED



LEIGO

**JÄRVEMUUSIKA
2013**

2. AUGUST

- JOHANSONID
- INNA ZHELANNAJA (RUS)
- SVEN GRÜNBERGI FILMIMUUSIKA KONTSERT – SOLISTID OTT LEPLAND JA SANDRA NURMSALU

2. JA 3. AUGUSTIL

3. AUGUST

- ANNELY PEEBO
- FESTIVALIORKESTER - N. RIMSKY-KORSAKOV SHEHERAZADE
- A. DVORAK SÜMFOONIA NR 9

WWW.PILETILEVI.EE

WWW.LEIGO.EE



Kuldkaart

- Soodustused Estraveli reisiteenuste tellimisel
- Kingitused kogutud boonuspunktide eest
- Eripakkumised ja soodustused rohkem kui 150 koostööpartnerilt

Kuldkaardiga kogutud boonuspunktide seisu saate kontrollida Estraveli veebilehel "Minu konto" süsteemis <http://www.estravel.ee/kuldkaart>.

Boonuspunktid kehtivad kaks aastat alates kontole laekumise kuupäevast.



Beer Garden

Beer Garden on meelelahutuslik õllerestoran Tallinna vanalinnas, meeldiv vaheldus hõrgutavate maitseelamustega paljudele veinirestoranidele. Beer Gardeni laias õllevalikus on 54 sorti ning tuntud kohalike õllede kõrval pakutakse ka kvaliteet-õllesid Belgiast, Saksamaalt ja Tšehhist. Menüüs aidatakse lahkelt orienteeruda ning söögi kõrvale õiget jooki valides saab hulganisti soovitusi. Nädalavahetustel lahutab meelt elav muusika. Beer Garden jääb teile meelde kohana, kus leidsite endale uue lemmikõlle. Lisainfo www.beergarden.ee.

Estraveli Kuldkaardi omanikule püsisoodustus 10% menüü tavahindadest.



Skechers

Skechers on juhtiv meeste, naiste ja laste vabaajane ning fitness-jalanõude kaubamärk, mida esindab rohkem kui 750 kauplust üle maailma. Skechersi valikust leiad vilkuvad ketsid Tinkle Toes ja Bella Ballerina kingad tüdrukutele, vilkuvad jalanõud Hot Lights ja Luminators poistele, SKCH +3 ning Daddy's Money jalanõud trenditeadlikule naisele, Relaxed Fit mäluvahu tallaga jalatsid mugavust ja stiilsust hindavale mehele ning loomulikult selle suve populaarseimad vabaajajalatsid Skechers GO WALK nii naistele kui ka meestele. Skechersi kauplused asuvad Tallinnas Kristiine, Rocca al Mare ja Ülemiste keskuses, Tartu Lõunakeskuses ning Pärnu Keskuses. Lisainfo www.skechers.ee

Estraveli Kuldkaardi omanikele püsisoodustus 10% toodete tavahindadest.



MiniRent

MiniRent on innovaatiline ja mugav autode lühiajalise rendi teenus Tallinnas, Tartus ja Rakveres. Võimalik on valida Toyota Priuse (hübriid) või Nissan Leafi (elektriauto) vahel. Auto saab broneerida veebis ja võtta MiniRendi parkimiskohtadest otse tänavalt. Uksed avanevad spetsiaalsele telefoninumbrile helistades ja käivitamine toimub nupust. Päevas on võimalik nende autodega läbida kuni 200 km nii, et kütuse eest maksma ei pea (see on juba paagis), ning ka pesu eest hoolitseb MiniRent. Istu vaid sisse ja sõida! Lisainfo aadressil www.minirent.ee, soodushinnaga broneerimine telefonil 8282 8282.

Estraveli Kuldkaardi omanikele püsisoodustus 10% lühiajalisest autorendist.

Restoran Bordoo



Bordoo asub Tallinna vanalinnas Pikal tänaval ühes kuulsaimatest keskaegsetest hoonekompleksidest – Kolmes Ões. Restoranis ei pakuta ainult trühvleid, hanemaksa, päikesekuivatatud tomateid ja musti oliive, vaid tegeletakse pidevalt kodumaa ning naabermaade parimate ja huvitavamate retseptide otsimisega ning seejärel väljapaistvate kulinääriasaavutuste esitlemisega "Bordoo võtmes". Restorani eesmärgiks on pakkuda oma nägemust Baltimaade ning eriti Eesti köögi gurmeepoolt. Bordoo kasutab palju kohalikke värsket toorainet, et tagada parimad maitseelamused, ning austab traditsioone põimituna millegi täiesti uue ja ennenägematuga. Lisainfo www.bordoo.ee

Estraveli Kuldkaardi omanikule püsisoodustus 10% menüü tavahindadest.

FUJIFILM

X-E1

kompaktne ja täpne

Fujifilm X-E1 on kerge ja mitmekülgne - täiuslik reisikaaslane. Kaamera on sümbioos retrostiilist ja moodsast tehnikast, mis pakatab kauni korpuse all. Ning vahetatavad objektivid annavad mänguruumi veelgi enam juurde.



Meie parimad objektivid
Väikesed, täpse joonisega,
valgusjõulised, kiired!
Erinevad Fujinon XF seeria
objektiivid pakuvad väljakutseid
mitmes žanris ja tagavad
suurepärase tulemuse!



Meie kvaliteetseim sensor
X-E1 on varustatud täpselt
samasuguse 16-megapikslise
X-Trans CMOS sensoriga nagu
Fujifilm X-Pro1. Suurepärase
värviedastuse ja madal müüratase
ka kõrgete ISO-de puhul!

www.fotoluks.ee

Tallinn: Pärnu mnt 134 (t: 655 6748) | Solaris (t: 663 1319) | Viru keskus (t: 610 13 17) | Kristiine keskus (t: 665 0355)
Tartu, Ülikooli 6a (t: 730 9540) | Pärnu, Rüütli 16 (t: 447 8010) | Fotoluks AS | info@fotoluks.ee | tel: 655 6045

fotoluks
valgustab Sind fotoalal





MEERHOF

PIRITA TEE 26

LUKSUSLIKUD MEREVAATEGA KORTERID

www.meerhof.ee
müügiinfo: madis@metro.ee +372 5666 7725



BROADGATE CAPITAL



PIKK 36
RESIDENTS

EKSKLUSIIVSED KORTERID VANALINNAS

www.pikk36.ee

madis@metro.ee

+372 5666 7725

viljar@broadgatecapital.com

+372 5645 9526



METRO CAPITAL
MANAGEMENT

Metro Capital Management AS
Viru väljak 2
Tallinn 10111
Eesti Vabariik

tel: +372 619 1830
faks: +372 619 1831
e-post: metro@metro.ee
www.metro.ee

UUS PEUGEOT 2008 LINNAMAASTIKULE



5 AASTAT
GARANTIID

PEUGEOT LIISINGU
SISSEMAKSE ALATES **0%**

HIND ALATES 13 750 €

Kasutusrendi tüüpi autoliisingu krediidikulukuse määr on 2,91 % aastas järgmistel näidistingimustel (seisuga 10.05.2013): vara hind 13750,- eurot käibemaksuga, sissemakse alates 0%, jääkväärtus 20%, aastane intressimäär 2,25% + 6 kuu Euribor, periood 60 kuud, lepingutasu 199 eurot. Hinnad sisaldavad 20% käibemaksu. Peugeot Liisingu pakkuja on SEB Pank. Enne lepingu sõlmimist tutvu tingimustega ning vajadusel konsulteerige Peugeot' asjatundjatega. Peugeot 2008'le kehtib tootajapoolne 5-aastane garantiid. Keskmine kütusekulu alates 3,8 l/100km, keskmine CO₂ emissioon alates 98 g/km. Pakkumine kehtib 31.08.2013.



UUS PEUGEOT 2008

MOTION & EMOTION



PEUGEOT